

SAP 468

REGISTER VAN RESOLUTIEN 1580-1619

1 ro

De Wet vander stede van poperynghe
vermaect den xxv^{en} January XV^c LXXX

Burghmeestere vande commune
Loys vande ghoosteene

Burghmeestere van Wet
Joos denys

Schepenen

Willem de rycke
Gillis pieoen (?)
Gillis van Simpol
Willem van
Willem Scherrier
Pieter de roode
Jaques hicx
Jacob roels
mahieu de groote
Gheleyn huughe

Thresorier
Clays bavelaere

T billet was onderteeckent J de persinnille

Raeden *vande voorseiden* jaere ghemaect by burghmeesters ende Schepenen opden xxvij^{en} January XV^c LXXX

Clays (?) Thresorier

Kaerle de Schottere

Ghelein

mhr henderyck Ghyzelbrecht

francois de vos

Symon vanden berghe

Jacob denys

Michiel Longuespee

francois trijssensone

Pieter ellieul

Clays melis

Willem denys

Contrerolleur

kaerle de Schottere

Refectiemeestere

Michiel Longuespee

Ghemaect by dienstboden

1 vo Notable *vande voorschreven* stede ghedenommeert by die *vande* wet & raedt opden xxvij^{en} January XV^c LXXX

1. Chistiaen melis	13.
2. Jan daten	14. Cornelis van bethleem
3. Cornelis de Schottere	15. Gheleyn staessens
4. Jacob van Lovelde (?)	16. Pieter van burquen (?)
5. Gillis dobbele	17. Jacob <i>vande</i> Walle
6. Anceel de vos (?)	18. Eloy meerlevede
7. Christiaen zannekin	19. Alaerd de roode
8. francois keerne doude	20. Jan de meulenaere f ^s marcx
9. Jan tLam (?)	21. francois de schottere
10. Jan de muelenaere f ^s Jans d oude	22. Pieter Rouveroye
11. Pieter beke	23. francois Diedeman
12. francois Lebbe	24. Cornelis stille
	25. Joos maerten

Ter vergaederynghe vanden bailliu, burghmeesters ende raeden opden xxvij^{en} January XV^c LXXX es by de zelve collegien gheraemt gheschicht *ende* gheresolveert, vut consideratie *vande* **teghenwoordighe dangereuse ende beroerighe tyden**, datmen voordan, *ende* tot wederroupen **gheen bier noch wyn tappen ofte venten** en zal, nochte taverne houden, **ten Spaignaertsdaele, byde magdaleene ende ten reepken** Daertoe dat gheen tappers van bieren, van nu voordan en zullen moghen Indoen, om venten ofte tappen in kannen, noch oick eenigh volck stellen ofte gelach maken, zonder van nyeus daertoe gheadmitteert te zyne by den bailliu *ende* tcollegie *vande* Wet, op arbitraire boete *ende* correctie ter discretie *vande* wet hemlieden *ende* elck *vande* voornomde weerden *ende* tappers zonderlynghe toelaetende te venten *ende* vut te tappen die bieren die zij ten tyde *vande* publicatie van desen moghen jnghedaen hebben, zonder met (?) Op de boete *ende* correctie alsboven

Ende en zal den *voorseyden* weerden *ende* tappers by den Thresorier gheen billetten vuytgeheven wesen voor alder stont hem blycke by Acte vuter camer van nijuwe toelaetynghen *ende* consente. *Verbiedende* wel expresselick
2 ro den *gaugierder* *ende* bierwerckers vande stede inde *voorseyde* 3 taveernen , buuten noch oick inde huusen vande voorstaende biertappers, gheen bier , groot ofte cleene , te wercken, nocte jndoen, dan hemlieden te vullen (?) blyckende dat zulckx hemlieden van nyeus toeghelaeten wert , Op t verband van hemlieder eedt *ende* pe??? van verdreghen te zyne van *huerlieder* dienst *ende* officie, zonder eenigh verdragh ofte oogheluykynghe *ende* voorts Op arbitraire correctie alsboven.
Wel verstaende dat hieronder nyet en zyn begrepen de **herberghen ende taveernen deckende bedden** van ouden tyden *ende* Logierende den coopman *ende* andere passerende Lieden, naer de cueren *ende* statuuten dese stede, *ende* andere gheene Actum ten daeghe *ende* jaere alsboven, *ende* **ghepubliceert ter halle** den Laetsten january XV^CLXXX

KAERLE DE SCHOTTERE hebbende gheweist **contrerolleur vanden voorleden Jaere**, es toegheleyt by die *vander* wet *ende* raede, voor zyne gaigen ordinaire XXIIII £ parisis, metghaeders IIII £ over zynen extraordinairn dienst int toezien van t jndoen *ende* ??? vande wynen, met (?) dvutwysen vande statute, tsaemen XXIIII £ (?) p eodem 31 Ja^{ry} 80

JOOS DENYS **refectiemeestere** vanden zelven voorleden Jaere, es ghetauxeert over zyne gaigen ordinaire XXIIII £ parisis, metghaeders XVIII £ parisis omme zyne vacatien buuten *ende* extraordinairn dienst, tsy XLII £ parisis
Actum eodem by wet *ende* raedt

Gheconsidereert by *bailliu*, burghmeesters , Schepenen *ende* raeden deser stede de **grote ende excessive schulden** *ende* tachterdheden vande stede, waerduere vallen diverssche arresten opde personen *ende* gronden vande Insetenen in andere steden *ende* plaetsen, metgaeders de zwaere lasten daeghelicx meer *ende* meer de zelve stede opcommende , *ende* willende daerJeghens voorzien ten beste dat doenlick es, *ende* tot voorderynghe vande ghemeene Insetene, zoo wel buuten als binnen, hebben gheraemt *ende* tsaementlick gheresolveert datmen voor allen wercke zal doen Innynghen van alle voorghaende ommestellynghen , *pointynghen* ??
Ordonnerende *ende* lastende wel expresselick allen ontfanghende binnen *ende* buuten , gheene ghezondert, *huerlieder* quoyeren te jnnen *ende* zuveren *ende*
2 vo voorts **eenen yghelick** , wie dat zy, als ??? daerop schuldich zynde , **zynen taux ende tachterheyd promptelick te betaelen** , op *exequitie* te doene ??? *ende* metten daet, zonder eenigh Dilay ofte verdrach
Item dat men van nyeus zal *pointen* *ende* ommestellen op t generael ghemeente buuten *ende* binnen , **nyet vertroocken zynde**, de *Somme* van **hondert ponden grooten vlaensch de weke**, voor den tijdt van **vier weken achter een volghende**, zuver *pennynghen* , wanaff d eerste weke zal jngaen op maendaeghe den eersten van Sporcle naerstcommende
Waertoe ghestelt werden vyf *pointers* ofte *tauxateurs* binnen omme te taxeeren de twee deelen op die van binnen *ende* ghelycke vyf *pointers* buuten *ende* te taxeeren een derdendeel buuten, elcken naer zyne macht *ende* state van ghoede
boven dien dat de zelve *pointers* *ende* *tauxateurs* zullen maken een ander quoyier omme te *pointen* de **ghonne die vertroocken zyn vut der stede ende cuere**, naer state van ghoede alsboven, tot zulcke een *somme* als de macht *ende* staet ??? hunner ghoed

zal verheessen ter goeder discretie *omme* van ghelycken daarmede de stede *ende* huerlieder eyghen *ende* proper ghoed te bewaeren van bederfvenesse

Item welcke poinctyng^{hen} ghedaen *ende* jn quoyeren ghestelt zynde , zullen ghemaect werden, **elf ontfanghers buuten, te wetene in elcken houck een**, *ende* drie binnen, die ter stont zullen ghehouden zyn te doene jnnyngh^e *ende* ontfanck by vermaenyng^e eens voor al , *ende* daernaer by heerlicke exequatie ? , Tealick ?? *ende* metter daet ? , nyet jeghenstaende ????? ofte appellatie , *ende* zonder prejudicie van dien namptissement prealable

Welcke particuliere ontfanghers ghehouden werden huerlieder pennynghen te bewegen jn handen van eenen ontfanghere *ghenerael*, by die *vande* wet te denumeren *ende* stellen, die van allen ontfanghe zal gheven acquit *ende* voorts met de pennynghen van zynen ontfanghe doen betaelyng^e Op de billietten vut den camere an hem addresseren *ende* consequentelick doen rekenyng^e , bewys *ende* reliqua t allen tyde des by de Wet vermaent zynde

- 3 ro Item datmen zal heffen III ponden paris^{is} op elcke tonne ynghels ?? ,
XX schelle paris^{is} op elcke tonne inghebrauwen vyfpondbier *ende* een schelle paris^{is} op elcken stoop wijns diemen zal venten in herberghen *ende* taveernen, ten tappe, voor ghelycken tyd van vier weken, jnghaende alsvooren, wanaff de betaelyng^e ghedaen wert in handen vanden voorseyden ontfanghere *ghenerael*, die de betaelyng^e ghehouden wert te noteren op de billietten vanden Thresorier
- Verbiedende de bierwerckers anderssins gheen bieren te wercken , *ende* de wynschrooders gheen wynen te ??? op verband?? van elde ?? *ende* destitutie alsvooren *ende* lastende den gaugierdere ten voorschreven eersten daeghe te pret??? alle wynen *ende* bieren, *omme* op zyn ????? by den voorseyden ontfanghere *ghenerael*, betaelyng^e te verheessen op heerlicke exequatie zoo voorseit es
- Wel verstaende dat totter voorschreven betaelyng^e van taux op wyn *ende* bier nyet ghehouden en werden de ghemeene Insetenen huerlieder dranck Indoende thuerlieder eyghen dis???? *ende* slete , *ende* anders nyet
- Den XXVIII^{en} der voorschreven maend *ende* Jaere, notable deser stede, in ghoeden *ende* competenten ghetaele, Opgheroupen voor die *vande* Wet *ende* raet , hebben gheadvouert *ende* gheratiffieert de voorscreven resolutien, ordonnantien *ende* verboden by beede voorseyde collegien ten voorgaenden daeghe ghemaect *ende* gheslooten, consenteerende al tselve jn alle poincten *ende* articlen t*ghenerael* gemeente zoo te gheschieden
- Ten zelven daeghe, hooftmannen buuten opgheroupen ten fyne voorschreven, zyn ghecompareert ABEL VAN AMEELE *ende* GILLIS VAN NESTE vut den eechouck, JACOB TRYSSENSONE vut den eedewaerdhouck, MAERTEN PLADYS van den haghebaerdhouck, JAN VANDEN BERGHE *filius* JACOBUS , JAN PIETER *ende* CHRETIEN DE BAENE vut den helhouck e'*nde* CLAYS FLOOR vut den hipshouck, Die van ghelycke hebben gheaggreert de voorscreven resolutie over d'advenant van buuten

Tauxateurs binnen , ghestelt by der Wet

LOYS VANDE GHOORSTEENE burghmeestere *vande* Commune, FRANCHOIS TRYSSENSONE *ende* PIETER ELLIEUR , raeden, JAN ADAM *ende* CHRISTIAEN ZANNEKEN, notables

Tauxateurs buuten , ghestelt alsboven

ABEL VAN AMEELE, JAN VAN BETHLEEM *filius* JACOBS, JACOB MEERLEVEDE, JAN PIETER, ELOY MOREEL

Ontvanghers particuliere binnen

JACOB DENYS, in Sinte bertins procchie

JOOS MAERTEN, inde procchie van onse vrouwe

PIETER VAN BURGMEN ? , in pamele

Ontfangher *generael*

MICHIEL LONGUESPEE

Men last *ende* beveilt wel expresselick van weghe de heer , Wet *ende* raedt, dat alle herbergiers *ende* taverniers voordan zullen opbrynghen by billet geteeckent, alle de gasten *ende* *vremdelynghen* die zy Logieren zullen, by naeme , toenaeme *ende* platse van huerlieder woonste alle avende ten ix hueren emmers voor t'laeten van s heeren winderoene, op ,de boete van iij s p daetoe staende by ouden statute *ende* voorts op arbitraire correctie ter discretie *vande* wet

Gedaen ? *ende* gepubliceert ter halle den laetsten January XV ^c LXXX

Ontfanghers *vande* voorscreven wekelicke contributie buiten
ghestelt den iij^{en} february 1580

VINCENT KIEKENS	inden oosthouck
MAILLAERD <i>VERSCHAEVE</i>	inden eduwaerdhouck
JOOS BEEN	inden haghebaerdhouck
GHELEYN <i>QUAEGEBEUR</i>	inden Lyssenthouck
CHRISTIAEN MARCELIS	inden wipperhouck
JAN GHANZEMAN	inden hellehouck
CHARLES DE BERGH	inden schoudemondhouck
CLAYS FLOOR	inden hipshouck
CLAYS WYTS	inden eechouck
PIETER DE VOORDE <i>filius</i> JACOBS	inden hamhouck
PASSCHIER WYTS	inden peselhouck

Ter vergaederynghe *vanden* baillu, burghmeesters *ende* schepenen , raeden *ende* notable deser stede, gheschiet den xxix^{en} february XV ^c LXXX, es geresolveert datmen zal continueren de nyewe opleve?? *ende* Impositie Op wynen *ende* bieren, voor den tyd *vande* toecommende maend van maerte , naer tbewys *vande* resolutie ghenomen den xxvij^{en} & xxviii^{en} january Laetstleden *ende* voor bredere continuatie *vande* wekelicke contributie, datmen alvooren zal zien te Innen alle de tachterheid *vande* stede, *ende* zonderlynghe de ommestellynghen ghetaxeert *ende* ghepoint op de ghone hebbende haerlieden gheabsenteert *vande* stede, conforme de

4 ro resolutie voorscreven van xxvij Januarij, tselve ghedaen *ende* Indien van noode wiert bredere belastynghen *vande* voorscreven wekelicke contributie te doene, dat zulcx gheschieden zal met nyewe Opkopynghe van alle collegen diet competeren sal

Item datmen zal bedwynghen GREGORIUS CLORIBUS ? tot van zyne rekenynghe ter cause van zyne administratie *vande* bryckerie by alle middelen van Justicie *ende* exequutie dies node zynde Eodem

(*geschrap*) Op de requeste *vande* gouverneuren *vande* weifambachte *ende* draperie es ghestatueert by den bailliu , burghmeesters *ende* schepenen *ende* raeden deser stede, *ende* statueren midsdesen dat voordan nyemant hem en zal vervoorderen te commen Inde gaernemarct om gaerne te coopen by voorcoop , *vande* elf

huere tot den twaelfen , dan alleenelick den drapier ofte daperighe ofte oick andere Insetene die tselve gaerne coopen voor haerlieder slete ofte ghebruyck

Op de requeste vande gouverneuren vande weifambachte ende **xii mannen vande draperie**, es ghecuert ende ghestatueert by bailliu , burghmeesters, Schepenen ende raeden deser stede, cueren ende statueren midsdesen dat voordan nyemant en zal bestaen te commen Inde **gaernemarct** ende gaerne te coopen by voorcoop, vanden elf huere tot den twaelfen, dan alleenelick de drapier ofte draperighe vande stede Dat oic gheene drapieren ofte draperighen en zullen moghen coopen Inde zelve marct voor de xii huere ofte daarnaer eenighe gaerne, om voort te vercoopen, alles op de boete van drie ponden parisis, ende de drapier ofte draperighe tdouble van dien Daertoe dat volghende doude cueren ende statuten, nyemant en vervoordere te coopen ofte vercoopen eenigh gaerne In huusen ofte op straete elders Dan ter voorscreven gaernemarct, op ghelicke boete van III £ p ten Laste vanden coopere ende vercoopere Wanaff tbestaet zullen moghen doen bailliu , Ampman, Dienaeren vande halle , ommeloopers , voorzitters, Gouverneuren vande weifambachte

4 vo Officieren vande raeuwe pertse, vande hooghe Looye, ende vande vlaecke Te bedeele In drie deelen , die ten profyfte vanden aenbryngher, die ten profyfte vanden officier tbestaet doende ende tlaetste derde ten profyfte vande ghemeene aermen Inde deser van Sinte Bertins Actum te voorscreven xxix^{en} february XV^c LXXX ende ghepubliceert den vij^{en} martij daarnaer volghende

Item es by den voornoemden bailliu , Wet ende raed gheInterdiceert ende wel sterckelick verboden dat voordan gheen brauwers ofte brauwerighen en zullen Laeten Lichten vut huerlieder brauwerien eenighe bieren in tonnen ofte vatkens , zonder **billet vanden thresorier**, noch oick Laeten haelen in kannen ofte kitten eenigh bier, Op de boete van 3 £ parisis van elcke tonne , vatken ofte canne ten laste zoo wel van den brauwere ofte brauwerighe, als vande gonne die de zelve bieren in tonne, vatkens ofte kannen zullen haelen ofte wyn ??

ende voorts verbod van huerlieder ambacht van brauwen den tyd van drie maenden wanaf beslach doen zullen alle officieren te applicueren de voorscreven boeten deene helft ten profyfte vanden aenbrynghere ende dandere ten profyfte vanden officier beslach doende Actum eodem ende ghepubliceert ????

Ter vergaederynghe van burghmeesters , Schepenen , Raeden ende Notable deser stede gheschiet ter onderschreven daeghe, es gheresolveert ende ghesloten te doene **vuterste debvoir omme te hebben de betaelynghe van alle voorgaende contributien** ende ????, zoo wel op d'assisen als presente , by alle middelen van executien, van vercoopynghen van goede ofte op

?? dvuterste nood vande stede ende ghemeente belast met loopende contributie in diverssche plaetsen hebben gheresolveert ende gheconsenteert te doene een continuatie? van de wekelicke contributie voor vier? weken van hondert ponden grooten de weke, op den voed zoo die gedaen es geweest den maend van Sporcle Laetstleden, naer de resolutie vanden xxvij^{en} In Lauwe voorgaende ? behoudens datmen redressere de poinctynghe by verhooghynghe ofte diminutie op de gonne te hooghe ofte te minder ghepoinct

ende dat daertoe ghe ???? ende gestelt zullen werden in voorgaende? quoyeren ghe ???eert ofte ???? ende die daertoe ???delick ghestelt zyn, alles naer

discretie ende conscientie metsghaders oick dat de gonne de stede gheleent hebbende,
zullen moghen ghoedvinden wierde van ??? ter ?? van ??
pennynghen te wetene, de vierde weke, mids by
5 ro ten dien fyne lichtende billet vuten camere, ende tselve mynckende op huerlieder
voorschreven Leengheldt
De voorschreven continuatie beghinnende den iiij^{en} Aprilis eerstcommende
(kantlijn:) Ghepubliciert den iiij^{en} Aprilis 1580

Item dat inde nyeuwe Subsidie ende last op den dranck, d'ynghelsche bieren zullen
gheven iij £ *parisis* op de tonne ende alle andere **vremde bieren** buuten cuere
ghebrauwen, zoo wel de keute , sheere bier als andere , gheene ghezondert , zullen
gheven vande tonne XL s *parisis* Incommende den eersten vanden toecommenden
maend van April
blyvende voorts de **wynen** ghelast met een halfven stuver op tStoop, als te vooren
ende alles tot wederoupen vande voorseyde collegien
Actum ter camere, den xxx^{en} In maerte XV^c LXXX ende ghepubliceert den laetsten
der zelve

Tauxateurs binnen ten redresse : WILLEM VANDE KEUWER?, scepene, JACOB
DENYS ende PIETER ELLIEUL, Raeden, JOOS MAERTEN ende PIETER VAN
BURQUEN, notable, ghestelt byder Wet, den laetsten marty XV^c LXXX

Den iiij^{en} In April XV^c LXXX es gheresolveert by bailliu , burghmeesters ,
Schepenen , raeden ende notable vande Stede, datmen de vier peerden met een
waeghene ende ?? vande **Carroije** , verzocht by de vier Leden , ten dienste
vanden Lande, zich vinden op de wekelicke contributie ?? loopende ende coopende
met ghereeden ghelde , mids die naderhandt vindende op de VII pennynghen van (*het
jaar*) LXXIX ende alzo die employerende voorts totter subsidie vande andere costen
ende lasten van tghemeente

Item datmen de **Quote van XIIIJ^c ghuldenen in de maend, den tyd van ij
maenden** , te wetene in April ende Meye Loopende ende toecommende zal vinden by
generale tauxatie ende op de Landen naer de ??? breede , zoo wel ten Laste vande
afgezetene ende vremde binnen die inne gheerft zynde, als ten laste vande Inghezetene
conforme d'authorisatie vanden **Ammirael** ende ghedeputeerden van brugghe ende
Landen vanden vrye, ghestelt by apostille op de requeste vande ghedeputeerden deser
stede vanden 1^{en} deser maendt

(hier tussen is een deel geschrapt)

mids gelycke quote van pennynghen te restitueren by den ontfangere vanden
voorseyden V^{en} penninck vanden Jaere LXXIX vut zynen onfanck ten baete ende
subventie vande tachterhede ende schulden vande stede naer de belofte g???? by den
voornomden Ammirael ende commissarissen van brugghe ende
5 vo vanden Vryen an GILLES PIOEN ende WILLEM SCHERRIER, Schepenen
gedeputeerden deser stede

Tauxateurs vande voorschreven XXVIII^c guldenen voor de maenden Aprilis
ende meye ghestelt by der Wet den iiij^{en} Aprilis XV^c LXXX
GHELEYN MOENAERD, PIETER ELLIEUL, JAN CHRISTIAEN, JACOB
CHRISTIAEN IAUREYNS

Tauxateurs vanden V^{en} penninck van^{den} Jaere XV^c LXXIX ghestelt by der
Wet den iij^{en} Aprilis LXXX
PIETER MAKEBLIJDE, JAN DATEN, JAN BEYENS, MARCX DE
MUELENAERE, CORNELIS VAN BETHLEEM

Ontfanghers vande wekelicke contibutie vanden maend Aprilis
WILLEM DE ROODE, tSinte Jans, MATTHEUS DU REULX tSinte bertins,
FRANCHOIS TRYSSENSOONE t onse vrouwe

Ontfanghere generael van dien
LOYS VANDE GHOORSTEENE, burghmeestere vande commune

Men verbied wel expresselick by den heere *ende* Wet, dat, naer de dispositie vande
voorgaende Cueren *ende* Statuten, hem nyemand en vervoordere (wie dat zy) **in
bosschen ofte elsten** te hauwen, schaede te doene, blocken, pertsen, boomen,
plantsoenen ofte andere groene houdt ghemaectt ofte onghemaectt , daervute te
weeren, op de verbuerte van haecmessen *ende* alle andere allaeme *ende* op pene van
geleyt te zyne In **vangenesse** *ende* ghepuniert te wesene van **diefte**, zonder eenige
oogheluyckynghen ofte verdrach, Lastende de Bailliu, Ampman, dienaeren vanden
here, Officieren vande ackerschaede *ende* alle andere officieren, daertoe ghoede
toezicht te nemen, beslach *ende* apprehensie te doene, op t verband van hemliedder eedt
Actum *ende* ghepubliceert ter halle den i^{en} mey 1580

Men last *ende* beveilt van weghe den heere *ende* Wet, dat een yghelick vermaent
zynde ter **dachwake**, hem aldaer vinde *ende* presenteert met ghoed *ende* suffisant
gheweere *ende* In persone Ighens de **vyf uren in den morghenstont** preciselick
voor den huuse vanden bailliu op doude
6 ro maerct, Op de verbuerte van xij s p ten profyte vande ghemeene waecke
Verbiedende een yghelick te vertrecken vande zelve wachte, zonder expres consent
vanden hooftman, ofte anderssins te tooghen eenighe onghemoersaemheyd, op
ghelycke boete, te betaelen promptelick *ende* zonder ve????
Lastende voorts die vande nachtwake te blyven *ende* continueren hemliedder wake
totter zelve heure, op de boete van iij s parisis, ten Laste vanden overtredere, naer
tverband vande statuten ordinaire vande nachtwake
Actum *ende* ghepubliceert ter halle den viij^{en} *ende* xxij^{en} meye XV^c LXXX

Ten vergaederynghe van burghmeesters , schepenen , Raeden *ende* notable deser
stede, geschiet ten onderschreven daete, es gheraemt , ghesloten *ende* gheresolveert,
datmen **alle de gonne vertrocken zynde vande stede** zal compelleren tot betaelynghe
van hunliedder gheetauxeerde ommestellynghen, conforme andere voorghaende
resolutien vande voorseyde collegien, by alle middelen van exequution, tzy oick by
vercoopynghe van hunliedder Immeuble ghoedynghen ofte by middele van verhael up
hemliedder pachters *ende* schuldenaers, Ende by dien middelen te helpen supporteren
ende vinden de **grote tachterheid**, schulden, brandschatten *ende* Loopende
conterbutien, waermede zoo wel de ghoedynghen vande voorseyde gherunuierte?
ende vertrocken personen, als die vande ghone ghebleven zynde worden behouden
ende beschudt van griefve, brande *ende* ruine
Ende omme tselve te volcommen naer den heesch vanden nood de stede *ende*
ghemeente daertoe dwynghende, es gheresolveert van dien? te doene publicatie zesse
of acht daeghen voor de voorseyde vercoopynghe van ghoede, ten fyne de vrienden,

((beiden) ghestelt byder Wet, den xi^{en} Juny 1580

Ontfanghere generael vande wekelicke contibutie
voor den ??? 1580

JOOS DENYS burghmeester vander Wet

7 ro Ghesloten ende gheresolveert by burghmeesters , schepenen , raeden ende notable deser stede, datmen zal **verhooghen t vyfpondbier** twee ponden parisise op elcken stoop, omme alzo te vindene de vyf stuyvers op de tonnen? Van nueus ghestelt by de vier Leden slands van Vlaenderen, naer d'ordonnantie daerop ghemaect ende volghende de Lyste vande nyewe? middelen
Ordonneerende voorts datmen op de zelve bieren van vyf pond zal stellen ghelycke vyf stuyvers ter subsidie ende baete vande opvallende lasten vande stede , boven de thien stuyvers te vooren daerop ghestelt, Zoo dat by den ontfanghere vande nyewe Subsidie op den dranck zal gheheven ende ontfanghen wesen op tselve vyfpondbier de somme van xxx s. p. vande tonne, beghinnende te daeghe van morghen xv^{en} deser maend, ende dat overmids tvoorsiene Last, de voorseyde bieren zullen voordan ghelden ten tappe twee stuyvers den stoop, zonder meer
Actum ende ghepubliceert den xvij^{en} In wedemaend XV^c LXXX

Toeghelaeten ende ghestatueert by burghmeesters , Schepenen ende Raeden deser stede, Dat den ghemeenen vryen drapier , wien dat believen zal, voordan zal mooghen reeden ? Ende drapieren **outra fyne baeyen** vander Langhde van XLVIJ ellen, ofte van XLVIJ ellen ende twee quart, ende nyet Langhere, op pene van tverlies vanden overlanghde ten proffyte vanden coopman, ende dit voor ??? ???? ende tot wederoupen vande voorseyde collegen
Actum op requeste van gouerneuren ende XII mannen vande Draperie, den xij^{en} In wedemaend XV^c LXXX ende ghepubliceert ter halle den ij^{en} July naervolghende

Warandeerders vande Looye van Saeyen
ghestelt bijder Wet, den xxij^{en} In hooymaend XV^c LXXX
SYMON VANDEN BERGHE
PIETER BEKE
FRANCHOIS DIEDEMAN
CHRISTIAEN FOBERT
STEVEN DE KEYSERE
GILLIS BAES
LOWYS? PUENT?

Cnaepe
LAUWERS PUENT? D'oude

7 vo Gheconsidereert by den heere ende Wet deser stede **t'grootte dangier** dat zoude moghen vallen op tghemeente ten Ieghenwoordighen tyde vande **vleckende ziecte der peste**, duer d'openbaere vente vanden fruute, hebben gheInterdiceert ende verboden, Interdiceren ende verbieden wel expresselick midsdesen een yghelick wie dat zy, Insetene ofte vremde, te brynghen van buuten In stede ende binnen baillen eenigh **zoete fruyt**, om venten, vercoopen ofte anderssins te bedeele, al waert oick voor nyeten, Int secrete ofte oopenbaer, op verbuete vande selve fruyten , manden , panderen ofte andere vaeten Daer Inne ghebracht ende voorts opde boete van ouden tyden Daertoe staende?

Welck fruyt men verstaet te wesen zoete keerssen, zoete pruumen, bruezen? ende ander zoete peeren ende appelen, Subiect ende dangereux voor de voorseyde ziecte Wanaff beslach doen zullen Alle Officieren, Dienaeren vanden heere ende ommelooers , voorzitters, die de voorseyde boete ende verbuerte zullen hebben themliedder proffycyct

Item dat voordan gheen **vremde schoelappers ende oude cleervercoopers** en zullen hemlieden vervoorderen te *commen* hier binnen der stede met *hunliedder gaeve?* om venten ende vercopen, op peine van daer vut gezet tzyne by den heere Actum ende gepubliceert den xxiiij^{en} In hooymaend XV^c LXXX

Item dat nyemand , wie dat zy, oud ofte jonck, hem en vervoordere te **doene schaede Inde vruchten**, haeuwen ? te nydene , tzy rugghe ofte tarwe, havere te repene?, boonen ofte cruut te plockene op den acker by daeghe ofte by nachte ofte anderssins den Landsman in zyne vruchten groene ofte drooghe te beschaedighen , op pene van de schaede der? Landsman te verghelden? Ende op De boete van ouden tyden daertoe staende, ende voorts op de pene van **gheesselynghe ende ban** ofte andere arbitraire correctie ter discretie *vander* Wet

Ende daer de voorschreven schaede gedaen wert by **onderJaerighe kinderen**, zalmen de schaede, boeten ende correctie verhaelen op vaders, moeders, meesters ofte vrouwen vande kinderen, ende de zelve kinderen doen **castien (= kastijden) met roeden**, ten goeddyncke vande Wet

Actum ende ghepubliceert ten voorseyden daeghe ende Jaer

- 8 ro Gheresolveert by bailliu, burghmeesters, Schepenen, Raeden ende notable deser stede dat men zal **continueren de wekelicke contributie van vierhondert ponden grooten** voor den maend Septembre eerstcommende, opden voed vande voorgaende maenden, te wetene zuver Geld, op dInsetene buuten ende binnen , Laetende bovendien alle d'abstenten? binnen, metghaders de vremde bedrivers buuten Daerboven tauxeren naer staete ende Goede ende rate? van bedrijve Mids datmen binnen de zelve maende zal doen rekenynghe van alle voorgaende quoyeren, ontfanghen pennynghen op tghemeente ende betaelynghe daerop ghedaen, Gheene Ghezondert Actum den xxij^{en} Auguste XV^c LXXX

Tauxateurs vande absente voor den zelven maendt ghestelt byder Wet den xxv^{en} August 1580

JAN DE MUELENAER doude
PIETER MELIS
CHRISTIAEN FOBERT
CHRISTIAEN LIEBAERD
JACOB BARTHIER

Tauxateurs van nyeuwe quoyeren buuten ghestelt ut supra?

JAN RYCKEWAERD
JAN VAN BETHLEEM f^s JACOBS
LAMPSTEN? BAERD
GHELEYN DE WAGHEMAKERE
JAN DE WILDE?

Ontfanghers buuten baillen
ghestelt by der Wet den viij^{en} Septembris 1580

MATHYS DE NUWELAERE	inden oosthouck
JAN VAN WESTBROUCK f ^s CLAYS	inden eduwerthouck
KARELE SCHERRIER	inden hagebaerdhouck
MAILLARD VAN HAERYNCHOUCKE	inden Lyssenthouck
BARTHOLOMEUS BEQUET	inden Wipperhouck
FRANCHOIS MEEZE	inden helhouck
JAN DE BRUNE f ^s JANS	inden schoudemonthouck
CLAYS YNGEVELT?	inden hipshouck
JAN QUAEGHEBEUR	inden Eeckhouck
ELOY MOREEL	inden hamhouck
JAN VLAMYNCK	inden peselhouck

8 vo

Ontfanghers vinnen
ghestelt alsboven

FRANCHOIS LEBBE	Tsinte Bertens
JACOB VANDE WALLE	Tonser vrouwen
PIETER BEKE	In pamele

Achtervolghende d'oude cuere *ende* statuuten van bailliu , burghmeesters, schepenen *ende* raeden deser stede, zoo es gheordonneert weghens den heere *ende* Wet dat gheene huusmeesters *ende* proprietarissen, binnen ofte buuten baillen, en zullen **verhueren** nochte jn pachte gheven eenighe huusinghen ofte woonsteden groot ofte cleene an eenighe **vremdelynghen** , zonder alvooren den heere *ende* Wet te informeeren *vande* personen van binnen *commende*, dye de zelve huusynghen zullen willen in pachte nemen, *ende* aleeer zy daerjnne zullen terden? mette woonste, op de boete van xx £ p, ten laste *vanden* proprietaris ofte verpachter. Ende voorts op pene *vande* vremde huerlynghen vutghezeyt? Tzyne vuter stede *ende* cuere blyvende nyetmin de proprietarissen in verbande de voorschreven *vremdelynghen* te onderhouden *ende* de stede Disch *ende* Gasthuus te ontlasten, jnden ghevalle zulcken ?? huerlynghen? quaemen tot aermoede ofte in ?? ziecte
Actum *ende* ghepubliceert den xvij^{en} Septembris 1580

Gheconsidereert by burghmeesters , Schepenen , Raeden *ende* Notable deser stede, de zwaere lasten *ende* costen daeghelicx zoo lancx zoo meer der zelve stede *ende* ghemeente opvallende *ende* emmers tzelve ghemeente daerInne te baete te commene zo verre ramen *ende* resolveren midts desen datmen boven alle vorghaende Lasten zal heffen van elcke tonne **vyfpontbier** de *somme* van drie ponden *parisis*, Nopende ten tappe *ende* te betaelen byden herbergier, Tavernier ofte tappere promptelick *ende* voor den Indoene *vanden* zelve biere, Tvoorschreven last , *Incommende* den xvij^{en} deser maendt *Ende* zal tzelve vyfpontbier vercocht wesen ten tappe vyff grooten den stoop sonder meer , Op de boete van drie ponden *parisis* van elcken stoop ofte canne meer vercocht, *Ende* verbodt van herberghe, Taverne *ende* Tappen den tydt van drie maenden *ende* arbitraire correctie zonder eenighe dissimulatie

Item men sal heffen boven alle voorghaende Lasten alvooren op elcken stoop wyns twee stuyvers , *Incommende* alsboven

Item van elcke tonne Inghelse bieren *ende* dobbel keute boven alle voorgaende Lasten , Incommende alsboven , de somme van drie ponden *parisis*

Item van elcken stoope ghebranden Wyn boven alle voorgaende lasten thien stuvers Incommende alsvooren

Blyvende den ghemeenen huusman voor zyn huusghezin ontslegghen vande *voorschreven* nijeuwe lasten, *Ende* daerInne ghelast alle herberghiersn Taverniers ende Tappers den *voorsejden* dranck vercoopende by maete *ende* canne Ende dit al voor den tydt van eender maendt, voor den preuve??

Verbiedende voorts alle herberghiers , Taverniers *ende* Tappers de Inghebrauwen bieren hoogher te vercoopen dan vyff schellen den stoop zoo *voorseyt* es Ende dInghelsche bieren, metghaeders de dobbel keute niet hoogher te vercoopen ofte ten meerderen pryse van die ghestelt werden by officieren vande Warandatie, op de *voorschreven* boete van drie ponden *parisis*, t applicieren naer den statut van elcken stoop ofte canne, *Ende* verbodt van herberghe, Taverne ofte Tappen, ende correctie arbitraire alsboven

Actum den xv^{en} Octobris XV^c LXXX, Ende ghepubliciert (*sic*) tsanderdaeghs den xvj^{en} vanden zelve maendt

9 ro Conforme den ouden ceuren statuten & ordonnancien vanden heere, burghmeesters, Schepenen & Raden deser stede, Es van nyenx & Wel expresselick **verboden** van Weghen de *voorseijde* collegien Allen Insetenen vander Stede zo Wel buiten als binnen baillien gheene ghezondert, te haelen wyn ofte bier, In vatkens kannen ofte futten vut de herberghen ofte Tavernen staende buuten der Ceure als naemelick, ten **zWylande**, **leene** ende andere gheen assyse ende subsidie vander stede betaelende, op de boete van drie ponden *parisis* van elck vatken, canne ofte kitte, ende de zelve kitte, canne ofte vaetken verbeurt. Verbiedende voorts de zelve Insetenen buuten *ende* binnen (,) groot ofte cleene, Wie dat zy, gheene vutghesteken, Inde *voorseijde* herberghen te ghaen dryncken, theeren ofte zitten In ghelaeghe, Directelick ofte Indirectelick (,) by daeghe ofte by nachte, op ghelycke boete van drie ponden *parisis*, ten laste van elcken persoon ende telcker reyse dies bevonden, tzy by beslaeghe ofte aenbringhe, Ende daer Wesende onghewede kinderen ofte dienslieden bevonden Werden des (?) doende, zal de *voorseijde* boete verhaelt Werden op Vaeders (,) moeders, Vooghden, *Meesters*, oft vrouwen (,) zonder eenighe dissimulatie oft oogheluyckynghen (;) welcke boeten als van ouden tyden bedeeft In drien (,) te Wetene een derde den Officier, T(t)Weede de stede over haer Interest, ende tlaetste derde den aenbringhere (,) Blyvende nietmin de overtreders ghehouden Inde betaelynghe vande assyse ende subsidie vander stede, ter causen vanden *voorschreven* dranck, Ende moghen van desen beslaen doen ofte aenbringhen alle Officieren, dienaeren vanden heere, dienaeren vander Camere, ommeloopers (,) voor zitters, *ende* yghelick Dies bevindende

Actum *ende* ghepubliceert den xxij^{en} Octobris XV^c LXXX

9 vo Gheconsidereert, de groote *ende* excessive schaede ende grieff, ghedaen ande caulchide Deser stede, by KAERLE DE ROODE (,) pachtere *ende* **muenaere vande Watermeulene *ende* Wyndmeulene ter Coutere**, hebbende zekeren voorleden tydt ghevoert tcoorne (,) graen, multere *ende* moult van tghemeente vander stede naer de

voorseijde meulene, ende van daer Wederomme naer de huuzen vander ghemeente, met groote, zWaere Waeghenen besleghen op alle Wielen ende ghetrocken met tWee stercke peerden, contrarie der oude coustume ende maniere van doene van zyne voorsaeten pachters vande voorseijde meulenen, Es by bailly, burghmeesters (,) Schepenen ende Raden deser stede van Poperynghe, gheresolveert ende ghelast, Resolveren ende Lasten midts desen den voornoemden KAERLDE DE ROEDE by Justicie Wel sterckelick te Interdiceren ende verbieden In zulcker voughen meer de caulchide te beschadighen (,) op de boete van drie ponden *parisis* ten profficte vanden Officier, stede ende aermen by drie ghelycke deelen telcker contreventie, Ende voorts op pene van de schade ende Interest te betaelen ter grootynghe van mannen hemlieden dier verstaende, Toelaetende nietmin den zelven meulenaer tghemeente te dienen met een carre ende eenen peerde alleenelick, zonder daerover te Laeden In eenigher manden opde voorseijde boete ende pene, Ratifierende (?) voorts t'verbodt dien aengaende by den Officier van Weghen t'collegie vander Wet, den voornoemden KAERLE DE ROODE te vooren ghedaen
Actum den x^{en} Novembris XV^C LXXX

Item es gheresolveert byde zelve bailly, burghmeesters (,) Schepenen ende Raeden, Tot continueren voor dese IeghenWoordighe maendt, de Wekelicke contributie van vierhondert ponden grooten zuver gheldt, Op den voet vande voorleden tWee maenden, Juny ende Septembris gheconfirmeert by CORNELIS DE SCHOTTERE, GHELEYN STACEN ende FRANCHOIS KEERNE d'oude (,) notable, midts van nyeus maeckende koieren by vyff tauxateurs, die hemlieden zullen moghen behelpen met de coieren vande voorseijde tWee voorghaende maenden
Actum eodem

- 10 ro Item datmen zal verpachten d'assyse vander stede, opde wynen ende bieren, metghaders de subsidien daerop ghestelt voor den tydt van tWee maenden Incommende den xviiij^{en} deser maendt, Wanaff men zal stellen den eersten pacht vander assysen op den wyn, te Wetene drie schelle *parisis* den stoop ende vyff schelle op den stoop vande nyeuWe subsidien ten tappe voor den tWeeden pacht, Ende den derden pacht van d'ordinaire ende extraordinaire assysen op de bieren beloopende drie ponden *parisis* van de tonne, vyffpontbier ende keuyte, vier ponden *parisis* van d'Inghelschebieren, XL schelle *parisis* vanden Crabbelaere, Ende xiiij *schelle parisis* het cleene bier, Den vierden pacht vande nyeuWe subsidie op de bieren betaelende ten tappe Te Wetene het Inghelsbier zes ponden *parisis* (,) De keuyte vyff ponden *parisis* Ende tVyffpontbier, vier ponden thien schelle *parisis*, Den Vyfsten pacht vande ghebrandeWyn betaelende xx *schellen parisis* vande stoope, Daertoe datmen verpachten sal de subsidie vander hoppe betaelende vier schelle *parisis* van elcke hondert Incommende te expireren vanden ouden pacht Alles op heerlicke exequutie ende zulck recht van Inninghe als heeft dien Thresorier vander stede
Actum ten voorseijden X^{en} Novembris XV^C LXXX

Tauxateurs vander Wekelicke contributie vanden maend Novembris 1580

Binnen

Kaerle DE SCHOTTERE, franchois TRYSSENSONE
Pieter WICKE, Jan MAERTEN ende Christiaen FOBERT

Buuten

Matthys NUWELAERE Inden oosthouck
Gheleyn BAERD Inden haeghebaerthouck

Jaspar HUGUE Inden Wipperhouck
Clays FLOOR *filius* Landers Inden hipshouck
francois PYL Inden hamhouck

- 10 vo Ter verghaderynghe van bailly, burghmeesters (,) Schepenen (,) Raeden ende notable deser stede, Es gheresolveert van alle bieren, diemen sal laeten draeghen ofte voeren buuten de stede ende Ceure, sal heffen tWaelf schellen (,) mindere vaeten naer advenante (,) In prompte pennynghen te verschieten byden brauwere ofte brauweghe? ander stont dat de zelve bieren vut der brauwerien ghelicht werden op de boete van drie ponden *parisis* van Elcke tonne ofte vathien, Ten proffycyte vanden heere, aermen ende pachtere, Welcke pennynghen ontfanghen Werden by verpachtinghe voor den tydt van twee maenden Incommende ten Daeghe van morghen den vyfthienden deser maendt, Ende dit omme daarmede te commen ter baete vande zWaere lasten, daghelicx, meer ende meer vallende opde *voorsejde* stede ende tghemeente.
Actum den xiiij^{en} Novembris 1580 ende ghepubliciert ten zelve daeghe

Item dat voordan alle de bilieten vande ordinaire ende extraordinare assyse zullen by alle herberghiers (,) Taverniers, Tappers ende ghemeente, zoo Wel van tonnen als van halfve tonnen ende vathiens ghebracht zyn Inde handen van Caerle DE SCHOTTERE contrerolleur, daertoe byden Wet ende Raedt ghestelt ende ghedenameert, die de dienaeren ende voedere van vatkens zal belasten te Wercken des achternoens op bilietten voornoens ghelicht ende tsanderdaechs op biletten te voorleden daeghe achternoens gelicht, Observerende den tydt ende hueren daertoe van alle Jaeren onderhouden (,)

Lastende ende bevelende de *voorsejde* Dienaeren ende voedere van vatkens gheen bieren, tonnen ofte vatkens te wercken dan by laste vande *voornoemde* Commis, op verbandt van huerlieden eedt ende destitutie van Officie zonder eenighe Dissimulatie ofte verdrach,

Oickmede (?) bevelende De brauwers ende brauweghen gheen bieren In tonnen of vatkens te laeten Lichten vut haerlieden brauwerien, zonder last vanden *voornoemden* Commis (,) op de boete van drie ponden *parisis* van elcke tonne oft vathien ten proffycyte vande stede, Commis ende aermen

Actum ende ghepubliciert Eodem

- 11 ro Item datmen zal stellen te pachte de subsidie van vyff schellen *parisis* op elcken stoop wyns vutghaende ter vente by herberghiers, Taverniers ende Tappers, Metghaders de subsidie van zes ponden *parisis* op de tonne ynghelsbier, de halfve ende deelen naer advenante, vyff ponden *parisis* op de tonne keute, Dertich schelle *parisis* vander tonne Inghebrauwen vyffpondtbier, te betaelen by herberghiers (,) Taverniers ende Tappers ter vente, blyvende den ghemeen huusman Des ombelast, daertoe de subsidie van twintich schelle *parisis* van elcker stoop ghebranden wyn, Incommende alles den xxiiij^{en} Deser maendt, voor den tydt van twee maenden expirerende den xvij^{en} January 1581, Ende zal *tvoorsejde* vyffpondtbier niet hooger vercocht wesen dan vier schelle *parisis* de stoop, op de boete vande statute
Actum ende ghepubliciert eodem

Item te continueren de verpachtinghe vander subsidie vander hoppe voor ghelycke twee maenden Incommende den xxiiij^{en} deser maendt, ende verschynende den xxij^{en} Januarij 1581

Actum eodem & ghepubliciert eodem

Gheresolveert byder Wet en de Raedt deser Stede dat het vierde article vander kuere vande Ræuwe pertse verstaen es, dat de twee hevelten (?) zullen upghewrocht zyn met twee lysten up differenten voedt, ende dat de boeten sichtend de laetste publicatie ghedaen den ij^{en} Octobris 1580 byde Officieren vande voorseyde Ræuwe peertsen zullen ontfanghen ende gheInt zijn, volghende huerlieden beslach ende voorseyde kuere

Ter verghaedinghe van bailly, Wet, Raedt ende Notable, Es gheresolveert te vercoopen zulcke boomen, steenen ende straetkens vander stede als noodelick es tot subsidie vande costen van tghemeente ende te verpachten d'ordinaire ende extraordinare assyse vanden dranck, zoo wel als Dandere subsidien vande Stede Actum den xvij^{en} decembris 1580

- 11 vo Ter verghaderynghe van bailly, Wet, Raedt ende notable, Es gheresolveert de verpachtinghe vande nyuwe subsidie van vyff schelle paris^{is} van elcken stoop wyns zes ponden paris^{is} up elcke tonne ynghelsbier, vyf pondt up elcke tonne keute, dertigh schelle paris^{is} op elcke tonne vyffpondtbier, twintich schelle van elcken stoop ghebranden wyn, voor den tydt van drie maenden op den voorgaenden voed, Incommende den xvij^{en} deser maendt, Metghaeders vier schelle paris^{is} op elck hondert ponden hoppe, voor ghelycke drie maenden Incommende den xxij^{en} Deser zelve maendt laetende naer desen ombelast d'Inghebrauwen bieren vutgaende Actum den xiiij^{en} Januarij 1581

Item datmen sal continueren In tyden bequaeme ende competent Doctroyen vande ordinairen ende extraordinairen assyse op wyn (,) bier, azyn ende ghebranden wyn vande stede, Ende nietmin die te heffen niet Ieghenstaende Doctroyen alsoch niet en connen commodieuselick vercreghen wesen Actum eodem

Ter verghaderynghe van Bailly (,) Burghmeesters ende Schepenen vander stede van Poperynghe, es ghestatueert ende gheordonneert, van nu voort an, dat alle brauwers ende brauweghen, wie die zyn, dat zy zullen commen morghen voor den noene voor Schepenen ter Camere, omme aldaer eedt te doen, de (?) aldaer eedt te doen dat zy van nu voorts gheen bier en zullen laeten vutvoeren, zy en zullen daervoor (?) hebben biljet vanden Thresorier, op pene ende boete van eenhondert keysers ghuldens, Een derde ten proffycyte vanden aenbringher, Een derde voor den heere Ende een derde voor den ghemeenen aermen, Ende drie maenden verboden huerlieden ambacht noch oock de zelve brauwers gheen bier te moghen vercoopen In kannen, up ghelycke boete te applycquieren alsvooren

- 12 ro Ter verghaderynghe vander Wet, Raed ende notable es gheresolveert te continueren de contributien verheerscht by die vande financien Scoonyncx totter somme van zeven hondert ghuldenen de maendt, up de conditien ende beneficien vande voorghaende saulvegarde, voor vier maenden (?) den eersten deser maendt Actum den xx^{en} novembris XV^cLXXXI

Item gheconsenteert De continuatie vande maendeghelde ter somme van IIII^c ponden grooten, voor de Jeghenwoordighen maend Novembris, opde conditien ende reserven vande voorleden resolutien

Actum eodem

Item *omme* te helpen vinden de groote *ende* excessive tachterheyd vande Steden *ende* loopende lasten pennynghen *ende* contributien van tghemeente, Es gheresolveert b y Burghmeesters, Schepenen, Raeden *ende* notabelen deser stede datmen sal heffen, van alle coopmanschepen, ghoeden *ende* waeren Diemen sal transporteren (,) voeren ofte Draeghen vut Der stede, den taux hiernaer volghende, Incommende den 1^{en} vanden toecommende maend decembre, tot Wederroupen Te wetene van

Tarwe *ende* rugghe, de raziere vutghaende *ende* te betaelen byden ghenen die doende vutvoeren ofte draghen ij s. par. meer ofte min naer advenante

12 vo Sucrion, havere *ende* alle andere graen vutghaende alsboven, de raziere ... j s. par. meer ofte min naer advenante

Thout de raziere vutghaende alsboven.. ij s. par. min ofte meer naer advenante

Smedecoolen *ende* andere coolen vutghaende alsboven de raziere j s. par. meer ofte min naer advenante

fisceelhout viij^e *ende* (?) vutgaende te betaelen van thondert byde ghenen dat doende vutvoeren ofte draeghen iiij s. par. meer ofte min naer advenante

houpen van t'duust vutghaende alsboven iiij s. par. meer ofte min naer advenante

Schurtse de Waeghe vutghaende alsboven ij s. par. meer ofte min naer advenante

Speecken thondert vutghaende alsboven j s. par. meer ofte min naer advenante

Velghen thondert vutghaende alsboven ij s. par. meer ofte min naer advenante

Tyzere thondert vutghaende alsboven ij s. par. meer ofte min naer advenante

Visch, haerynck, zalm De Tonne vutghaende alsboven ij s. par. halfvetonne *ende* quaert naer advenant

Zeepe de tonne vutghaende alsboven iiij s. par. halfve *ende* quart naer advenante

13 ro Inghelsbier *ende* andere vutghebrauwen bieren, de tonne vutghaende alsboven iiij s. par. halfve *ende* quart naer advenante

Inghebrauwen bier vutghaende alsboven ij s. par. halfve *ende* quart naer advenant

Lakenen, foreesten, carsayen groot ofte cleene, ghecocht ter halle ofte elders(,) te betaelen byden coopere, elck halveken (,) Lanck boven de xx ellen ij s. par.

Andere lanck xx ellen *ende* daeronder, elck halveken j s. par.

Zoolleer tstick vutghaende byden ghenen dat transortierende iiij s. par.

- Huuden overleir ghetaut ofte unghetaut (,) vutghandde alsboven t'stick ij s. par.
- Vellen ghetaut ofte unghetaut t'stick alsboven j s. par.
- Bezaen ende t'calfvel de douzaine vutghaende alsboven j s. par.
- Buulaers ende zooghervel, ghetaut (,) gherolt ofte ghetaubeert (t')stick vutghaende vj den. par.
- Bayen gheheele vutrefynen, t'stick vutghaende, gte betaelen byden ghenon die transporterende ij s. par.
De halfve naer advenante
- 13 vo Baeyen fyne ende andere gheheele vutghaende alsboven j s. par.
De halve naer advenante
- Saeyen, groyreynen, saeybaeyen t'stick vutghaende alsboven vj den. par.
- Ghaerne tpondt vutghaende j s. par.
- Wolle ghewasschen vutghaende omme te vercoopen tpondt vj den. par.
- Tlandt ter coope te betaelen byden coopere ten daghe vande halme den xx^{en} pennynck
- Verbiedende Wel expresselick een yeghelick (,) Wie dat zy, eenighe vande voorschreven ghoeden ten vutghanghe te laeten passeren zonder prompte betaelynghe an den pachtere, op de boete van iij par. van elcken sticke (,) tonne ofte maete Te bedeelene In drie (,) te Wetene den Disch (,) aenbrynghere ende officier tzy bailly, Ampman, dienaers ofte andere officieren beslaen vermoghende (,) Ende dat up heerlicke exequutie ende Janyn (?)
Actum eodem
Andermael gheresolveert by drie collegien ende ghepubliciert (sic) den xxix^{en} Novembris 1581
- 14 vo Ter verghaderinghe vanden Bailly, Burghmeesters, Schepenen ende raeden deser stede, es gheresolveert, dat van nu voortan men Wachte houden sal (,) elcke In properen persoone, opde pene ende boete hier voortydts ghepubliceert (sic)
Actum den vij^{en} Aprilis 1582
- Gheresolveert een persoon te kiezen ten fyne te teecken met steckers ghesteken mette letteren vanden gheheelen A B C alle tonnen van grootbier, (kantlijn: daertoe ghecooren GILLIS PIEREN)
verbiedende een yeghelick gheen bier In te doen voor anderstont de voorseide tonnen gheteekent zyn, ende eenighe gevonden wesende ongheteekent zullen boeten de somme van vj £ par. Ende de ghenne In herberghen gevonden zynde, zullen de zelve huerlieden herberghen verboden zyn drie maenden, Ende eenighe dienaeren bevonden wesende zulckx Werckende, zullen arbitrairelick ghecorrigeert wesen ende huerlieden

officie verboden zyn beghinnende den ix^{en} deser maendt, verbiedende alle brauwers gheen bier vut te laeten haelen vut haerlieden brauwerie, voor anderstont de tonnen met tvoorschreven marcq gheteckent zyn (,) op de boete alsvooren ende tvoorseide bier verbuert, de voorseide boete tapplicquieren In drie deelen, Te Wetene d'een derde den heere, t'ij^e den anbringher ende t iij^e den disch van Ste Bertins
Actum eodem

Gheresolveert dat CAERLE VAN HOVE met zyne medecompliq zal verschieten de pennynghen, by hemlieden helpen (?) verteeren met den Capiteyn LANDAS ende zyne soldaeten Tot Nyeupoort, bedraghende ter somme van veerthien ponden grooten
Actum eodem.

Ter verghaderinghe van Schepenen ende Raeden es ghestatueert ende gheordonneert Alle brauwers ende brauweghen, wie die zyn, dat zy zullen commen morghen voor den noene voor Schepenen, ende
14 vo aldaer eedt doen, Dat zy na nu voorts gheen bier en zullen laeten vutvoeren zy en zullen alvooren hebben billiet vanden Thresorier In haerlieder huus, op peyne ende boete van een hondert keyzers ghuldens, Ten proffycyte een derde voor den heere (,) een derde de anbrynghere ende een derde den ghemeenen aermen, ende drie maenden verboden haerlieden ambacht. Noch oock de zelve brauwers gheen bier te moghen vercoopen In kannen op ghelicke boete Tapplycqueiren alsboven
Actum den xiiij^{en} Meye 1582

Den xx^{en} Maij 1584 by Bailly
Burghmeesters ende Schepenen

Men last ende beveelt een yeghelic van Weghen den heere ende Wet, alle de ghonnen die hebben ofte weten eenighe ghoedynghen ofte Juweelen vande kercken ende gheestelicke personen deser stede, die brynghen ten voorschynne anden Pasteur van S^{te} bertins ofte die vander Wet, verbiedende wel sterckelick Dat niemandt Wie dat zy, hem en vervoordere deze te Iniurieren ofte verwecken met Woorden ofte daet gheck, spyt ofte spot eenighe persoonen vande catholicque religie In kerckendienst ende anderssins hoe dat zy, Op pene van arbitraire correctie als beroerders vande ghemeene ruste

Item dat niemandt wie hy zy hem en vervoordere an te tasten, nemen nochte Wech te draghen vut anderen huusen ende hoven eenighe ghoedynghen hem niet toebehoorende als meublen (,) catheilen, houdtwerck (,) Izerwerck, hommelpertsen groene ofte drooghe, fruit (,) stekebeyers ende dierghelicke
15 ro porticke (?) ghoeden, op ghelycke correctie, als van diefte, ter discretie vande Wet

Item dat nyemandt en bestae In te doen ende venten eenighe wynen ende bieren, zonder alvooren te gheven contentement den Thresorier ende haelen billet, verbiedende voortdan een yeghelic herberghe te houden ofte bier te venten buuten consente vanden Bailly ende Wet ende zonder alvooren daertoe gheauthoriseert te zyne, op ghelycke correctie, ende de boete van drie ponden paris^{is}, te bedeele den Officier, stede ende anbrynghere, elck een derde, ende voorts upde verbeurte vanden dranck ende verbodt van meer te tappen

Item dat van nu voortan niemandt en bestae te tappen ofte vercopen eenighe wynen ofte bieren eer anderstont die byder Wet ghewarrandeert *ende* ghestelt zullen Wesen ten zekeren pryse, up de voorschreven boete van iij £ p, verbuerte vanden dranck, *ende* verboodt van tappen *ende* herberghe, verbiedende de wynen *ende* bieren ten hoogheren pryse te vercoopen dan die ghestelt werden, op ghelycke boete *ende* verbeurte

Item dat een yeghelick zuvere *ende* weere alle vulicheyd *ende* mes van voor zyne woonstede *ende* erfve met alder diligentie, emmers zoo haest alst moghelick wert, op pene van ghedaen t'zyne ten coste vande ghone In ghebreke blyvende

Item datmen voordan alle coorne *ende* graen zal brynghen *ende* venten ter ouder marct naer oude coustume *ende* aldaer svrydaechs zal houden marct van allen ghoede als van allen tyden, Laetende op andere daeghen houden marct van zuvele (,) frucht *ende* andere waere ter plaetse vande nyeuwemarct (,) zoomen ghecoustumert es van doene

Item dat alle Insetene vermaent ter waecke hemlieden zullen vinden In tyden *ende* wysen voor het verlaeten vande wachtschelle, diemen voordan zal luuden ter marct, ghestoffeert met ghoed *ende* suffisant wapene, op de boete van x £ p t'elcker reyse van ghebrecke, *ende* van nacht achterblyvende zal boeten iij £ p, behoudens legittime excuyse te vooren te doene, zal oock een andere In zyne plaetse ghestelt wesen tzyne coste

Item zoo wanneer eenighe beroerte van gheboufte zal commen opde stede, *ende* datmen de voorschreven wachtschelle zal cloppen op een boord, zullen alle Insetene daertoe ghequalifiert, hemlieden vinden met ghoet gheweere, ter assistentie van Justitie & vander wacht omme ghezaemdelick tgheboufte te wederstaene, *ende* de stede met t'ghemeente te bewaeren *ende* behouden in ruste

Item dat gheene herberghiers (,) taverniers ofte tappers hemlieden en vervoorderen te stellen volck *ende* laeten dryncken thuerliedder huusen (,) wie dat zy, op zondaeghen & andere heylichdaeghen t'voornoens noch oock t'achernoens Inden dienst (,) op de boete van vj £ p ten laste vanden weerd

16 ro *ende* drie ponden paris, ten laste van elcke ghezette persoone, te bedeele als van ouder tyden,

Actum alsboven & Ghepubliceert ter halle den xxj^{en} May 1584

Gheordonneert byder heere & Wet deser stede, dat zoo Wie eenighe catheilen begheert te lichten vut de kercke van onser vrouwen hemliedder toebehoirende, zullen hemlieden adresseren aen CORNELIS VAN BEDTHLEEM & ANTHEUNES WINNEBROODT, Midts alvooren doende blycken dat de catheilen hemlieden toebehoiren, ofte anderssins by affirmatie van eede (.) By welcken middele & anders gheene zullen een yeghelick volghen huerlieden catheilen, Welcke catheilen zullen byde voornoemde mannen ghemarct & opgheteekent worden, verbiedende een yeghelick anderssins vuter voorseide kercke eenigh goet te lichten op correctie van onghehoirsamheyt & ontrauwe Ter discretie vander Wet, Ende es hiertoe ghestelt huere & stont daghelicx vanden ix^{en} hueren tot, de xj hueren
Ghepubliceert den vj^{en} Junij 1584

Ter verghaderynghe van Bailly, Burghmeestere, Schepenen & opgheroupen ghemeente, es by tzelve ghemeente gheresolveert op te lichten by leenynghe van de generale Inwoonderen deser stede, elck naer state

16 vo van ghoede, voor den tydt van drie maenden, de somme van XLII ponden grooten, omme de betaelynghe van ruuteren, opghenomen ter bewaerenesse vander stede den termyn van twee maenden, wanaff d'eerste maend ghefurniert es byden Capiteyn BALQUES & dander nu Jeghenwoordelick es loopende, welcke voorseyde pennynghen t'hende vande voorseyde drie maenden zullen ghevonden zyn met de bequaemste middelen ende ten minsten griefve van tghemeente, WaerInne tvoorseyde collegie vander Wet heeft ghecondescendeert

Actum den XXVI^{en} Autustj 1584, Tauxateurs daertoe ghestelt byder Wet ten zelven daeghe, PIETER EVERAERD, WILLEM VAN BEVEREN, JACOB ROELENS & ELOY MOREEL

Naervolghende d'oude cueren & statuten deser stede es byden heere & Wet gheordonneert & verboden (,) ordonneren & verbieden wel expresselick by desen, allen brauwere & brauweghen vander stede gheen bieren te venten In kannen, ofte by huerlieden meslieden, te vercoopen, tappen & laeten venten nochte oock voor niet vutgheven In kannen (,) op de boete van drie ponden *parisis* van elcke kitte ofte kanne, *ende* tbier verbeurt, *ende* voorts op peine van verbeurte van huerlieder ambacht, den tydt van een Jaer (,) zonder eenighe dissimulatie de voorseyde boete tappliqueren d'eene helft voor den anbrynghere & dandere heeft ten proffycyte vanden Officier beslaen ofte exploit doende Ende sal de voorschreven boete verbeuren zoo wel diet bier haelt ofte doet haelen (,) als den brauwere

(*in de kantlijn*;) vernyeut den ij^{en} Martij 1586

17 ro Dat oock nyemandt hem en vervoordere eenighe hommele, crappen¹ ofte fruyt te plocken op den gront van anderen, dan met expressen consente vanden grondenaere ofte dactie hebbende by coope ofte pachte vander hommele (,) crappen ofte fruyt *ende* daer gheen grondenare vindelick en es met consente vander Wet, Op pene van arbitraire correctie *ende* ghepuniert te werden als van diefte,

Actum den laetsten Augustj 1584

Item dat niemant hem en vervoordere laekenen ofte baeyen te Wercken, dan Wesende Inwoonende drappier vander stede, ofte oock doen wercken (,) op verbuerte vanden ghoede (,) te bedeele t'eerste derde den anbrynghere, t ij^e den aermen & t laetste derde den Officier t beslach doende (,) Verbiedende alle vulders zulcke laeckenen & baeyen te Wercken metghaeders warandeerdere vander raeuwe pertse & Officieren vander looyen die te gheven loot, op tverbandt van eedt ter causen van haerlieden officier ghedaen

Actum den ij^{en} Septembris 1584

Ende met de voorschreven statuten ghepubliciert eodem

Omme te schuuwen alle superflue & noodeloose proceduren, actien & pretensien, die voordan zouden moghen Inghestelt wesen by schultheesschers ten laste

1 Krap, krappe, bij *Kiliaen* ook krap-druyve, een druiventros, in 't fr. grappe (Schuermans L.W. : Algemeen Vlaamsch Idioticon, Leuven, 1865-70)

17 vo van eenighe sterfhuuzen, weduwen ofte hoirs & aeldynghen² van eenighe sterfhuuzen van overleden Cuerbroeders ofte Inwoonders deser stede, Es byden heere (,) Burghmeesters & Schepenen deser stede gheordonneert & ghestatueert, ordonneren & statueren midtsdesen, dat alle de ghonne die van nu voordan zullen willen doen opdraeghen, oproupen ofte panden voor Justitie de *Weduwen* ofte hoirs & aeldynghen van eenighe schuldenaers ofte schuldenarighen deser weereldt overleden, werden ghehouden t'zelve te doene an huerlieden persoonen ofte t'huerlieder domicilie by yemandt vanden huuse ofte ghebuerte, Indien zy binnen der stede & cuere woonende *ende* vindelick zyn, dat neen, zullen by consente *vander* wet, die moghen opdoen roupen & daeghen ter halle *ende* alzoo behoirelick te procederen t'haerlieder laste *ende* by ghebreke van comparitie, te *vercryghen* condempnatie *ende* afwininghe (,) naer coustume

Ende daer de *voorseide* hoirs & aeldynghen ghecondempneerde zullen willen daernaer abandonneren huerlieder recht van deele ofte successie van goeude ten *voorseiden* sterfhuuzen, ofte anderssins doen verclaers van eede, gheene pennynghen noch roerende noch drynckelicke ghoedyngghen te hebben by *hemlieden* gheproffyceteert ten *voorseiden* sterfhuuzen, omme daermede te voldoene de verwonnen schulden, zullen de schuldtheesschers danaff nemen acte vanden Officie *ende* hemlieden daermede adresseren an de Wet, omme te *vercryghen* consent & moghenthede te procederen op d'onroerende ghoedyngghen vande zelve sterfhuuzen, naer de costumen deser stede van allen tyden onderhouden

Actum den j^{en} Decembris MV^C LXXXIIIJ, & ghepubliceert tsondaechs ter halle, den ij^{en} der zelve maend & Jaere

18 ro Bailly, Burghmeesters & Schepenen der Stede van Poperynghe, hebben gheordonneert & ghestatueert, ordonneren & statueren midtsdesen, conforme den ouden cueren & statuuten des selver stede, dat alle weerden, weerdinnen, tappers, tappegghen & andere, wie dat zy, ghehouden werden te venten, tappen & destribueren, huerlieden wynen, bieren & andere dranck metghaders den Azyn & verdJus In kannen & maeten houdende huerlieden behoirelicke grootte *ende* de kannen ghepint byden ghezwooren yckere *vander* stede, op de boete van drie ponden *parisis* van elcke canne ofte maete te cleene zynde ofte onghepint (,) t'zy groot ofte cleene, zoo dickmael dat bevonden wert *ende* maete & canne verbuert

Item dat alle brauwers & brauwegghen, zullen schuldich zyn vut te leveren huerlieden bieren In tonnen houdende LXIIIJ stooopen stedemaete *ende* nietmin, halfve tonnen naer advenante, doende die *gaugieren*³ byden *voorseiden* yckere *ende* branden metten **P** als naer ouden tyden(,) op de boete van iij *parisis*, van elcke tonne ofte halfve te cleene & onghebrant bevonden *ende* voorts verbuert

Actum den xij Decembris 1584, Ende ghepubliceert t'sondaeghs den xvj^{en} der Selver maendt

Gheconsidereert byden heere(,) Burghmeesters & Schepenen deser stede de schaede ghedoocht byde zelve stede ter oirzaecke van t'venten van bier by de soldaeten alhier

2 – Aeldinck: erfgenaam, Fr; héritier

– Hoir: erfgenaam, oir, namelijk afstammeling in rechte lijn, Fr; hoir, héritier, nommément descendant en ligne directe

(Stallaert: Glossarium van verouderde rechtstermen.. Brill, Leiden, 1890/Familia & Patria, Handzame, 1978)

3 Gaugierden: peilen, roeien, meten, ijken, Fr. jauger (Stallaert)

opghenomen, zonder betaelynghe van ysyse (,) hebben verboden & gheInterdiceert, verbieden &

18 vo Interdicieren wel expresselick by desen, allen Insetenen vander stede, Wie dat zy, eenich bier te haelen ofte doen haelen ofte coopen eenich bier, tzy groot ofte cleene Wie dat zy, ten huuse van *voorseide* soldaeten Ieghenwoordelick opde nyeuwe marct daer VINCENT LAIGNEL te woonen plach, In kannen, kitten, seulen(,) ketelen ofte andere maeten ofte vaeten, Directelick ofte Indirectelick, hoe dat zy, op de boete van iij £ p van elcke canne, kitte, seule ofte andere maete, ofte vut groot ofte cleene, zoo dickmael dat achterhaelt wort, *ende* voorts de kanne, kitte ofte maete & bier verbuert, Ten proffycyte van alle Officieren *ende* een yeghelick dies bevindende, sonder eenighe simulatie ofte verdrach

Actum den xxij^{en} decembris 1584 Ende ghepubliceert (*sic*) ter halle tsondaechs den xxiiij^{en} der zelve maend & Jaere

Den xxviiij^{en} Januarij LXXXV, es byder Wet ende Raedt gheresolveert, te solliciteren den heere van LA MOTTE , omme t'hebbene vutlastynghe vander helft vande peerderuyteren, opghenomen ter bewaerensse vander stede *ende* van zesse te behouden de drie, metten helft vande loopende gaigen

Item dat Tcollegie vande Wet & Raet voordan zal verstaen ter nachtwaecke over ander nacht & wesen hoofmannen als van ouden tyden

Item dat niemandt (,) Wie hy zy(,) bestae te breken eenighe huusen, eenighe houten van die te weeren

19 ro by daeghe ofte by nachte, op ghestrafft te zyne als van diefte, ter discretie vander Wet, *ende* zonder eenighe dissimulatie ofte bedroch

Ter verghaderinghe vander Wet & Raedt, den viij^{en} Aprilis 1585, Es gheresolveert datmen voordan zal onderhouden eenen dachwaecke by vier mannen, twee op den tor van onse vrouwen & andere twee op den tor van Ste Jans, die ghehouden werden toezich te nemen op alle opcommende volck te peerde ofte te voed naer de stede, metghaeders op alle concurrenten van diefte, ghevende talder huere & halfhuere teecken met de clocke, welke vier mannen zullen wesen van tgenerael ghemeente, die by toure zullen houden de *voorseide* wachte beghinnende by loote van het een quartier tot het andere, *ende* alsoo de gheheele stede overe, WaerInne ghehouden werden alle huusmannen & weduwen(,) gheene ghesondert, Ende daer eenighe hemlieden zullen willen excuseren vande *voorseide* dachwachte, zullen ghehouden wesen In haerlieder plaetse te stellen een vande zes mannen diemen dertoe sal denommeren & auctoriseeren by eede, Ende zoo Wie zal blyven In ghebreke vande *voorseide* wachte te houden *ende* ghetrauwelick te doene daertoe vermaent zynde, zal boeten iij £ *parisis*, telcke faulte zonder eenighe dissimulatie ofte verdrach. Zoo oock zal boeten ghelycke myse In faulte blyvende van cloppen ten Incompste van volck te peerde, ofte te voed, *ende* telcker huere slach by slaepe ofte andere verzuuymensse. Ende sal

19 vo de *voorseide* dachwaecke opghaen smorghens met sceeden vander nachtwaecke & sceeden tSaevens met schauwen vande zelve nachtwaecke

Item dat voordan de nachtwachte zal opghaen t'savents ten zeven hueren, *ende* sceeden tsnuchtens ten vyff hueren *ende* zal telckent byde wachters op den torre gheluut Wesen een clocke In plaetse vande werckclocke, omme tverghaderen & sceeden vande *voorseide* wachte

Ghepubliceert den ix^{en} Aprilis 1585

Andermael vutgheroupen ter halle den xiiij^{en} Aprilis *ende* sal beghinnen t'sanderdaechs den xv^{en} der zelve maend

Ter verghaderynghe vander Wet & Raed deser stede den xij^{en} Junij 1585, es gheresloveert te heffen op tghemeente by generale ommestellynghe vier maenden gaige vande peerderuyteren vander stede, beloopende XLIIII ponden grooten ofte daerontrent

Tauxateurs ghecooren byder Wet
MAHIEU VAN RENYNGHE, PIETER EILLIEUL, WILLEM DE VOS
FRANCHOIS DIEDEMAN, JAN DE MUELENAERE

Ontfanghers
JAN BERTELOODT, WILLEM ROUVEROYE

Item datmen zal doen betaelynghe te Brugghe anden Commis vande Imposten, met de verlopen vande renten, toecommende & competerende
20 ro diverssche vander stede, Tot furnissement vander helft vanden Impost vande wynen ghepacht by CLAYS BABELAERE voor de stede op thalffjaer Innegheghaen te Meye 1582, midts byden Thresorier vut d'Incommen vander stede de zelve Renten opleghende *ende* restituerende de zelve *verachtertheyt* allen den ghonnen wien die toecommen
Actum eodem

Den xx^{en} In Wedemaend⁴ XV^c LXXXV, was byder Wet & Raedt toegheleyt *meestere* JAN SLUUSEMAN(,) school*meestere* vander stede(,) op requeste pensioen van zeven ponden grooten t'sjaers (,) Inghecommen te Kersmesse LXXXIIII (,) te betaelen by quartier, naer coustume

Ter verghaderynghe van Bailly, Burghmeesters (,) Schepenen, Raed & Notable deser stede Es gheresolveert, dat omme te vinden de costen vander reparatie vanden Schipvaerd, *ende* te maecken datmen zoude moghen vaeren tusschen sletten⁵, men zal heffen ghereet *ende* eens van elcke koeye, drie stuvers van elck peerd ofte merrie vj stuvers, van elck pondt vlaensch van vercochte landen & catheylen ten halme drie stuvers een Jaer lanck ten laste vande coopere, Op elcken stoop wyns een Jaer lanck twee stuvers, Op elcke tonne vutbrauwen bier voor een Jaer iij £ *parisis*. Op elcke stoop ghebrande wyn voor ghelyck Jaer XL s p Alle Incommende den 1^{en} hooymaendt eerstcommende Ende sal daertoe ghestelt zyn een ontfanghere particulier op de gaige van twee stuvers van elck pondt groote by hem
20 vo tontfanghen *ende* In rekenynghe te bringhen. Ordonnerende een yeghelick over te brynghen tghetal van haerlieder peerden & koeyen an den ontfanghere van desen, zoo wel van buuten als binnen baillen, ten voorschreven eersten In hooymaend⁶ & achte daeghen ommeloopende Op pene van drie ponden *parisis*, de twee deelen ten proffycyte vanden voorseiden schipvaerdt, Ende tderde ten proffycyte vanden Officier beslach doende
Actum den xxiiij^{en} Junij 1585 Ontfanghere byder Wedt & Raed ghestelt PIETER LYLLIEUL & bezorghere JAN DATIN, die ghehouden wert vut te gheven billetten an den voornoemden Ontfanghere omme den Loon vande wercklieden, beede op eedt

4 Wedemaend: Juni (Stallaert:Glossarium, dl 2, p 181: Middeleeuwsche namen der maanden)

5 Slet: vrachtloon van schepen

6 Hooimaand: Juli (Stallaert: zie hoger)

Ghepubliceert eodem

Verboden Iterativelick *ende* wel expresselick gheInterdiceert, conforme de voorgaende Cueren & statuten deser stede, dat gheene herberghiers(,) Taverniers, tappers ofte andere Insetene hemlieden vervoorderen te kelderen omme venten ofte Slyten voor huerlieden eyghen eenighe bieren, zonder alvooren te haelen billet vanden Thresorier *ende* dat tooghende de ghone die tbier waranderen (,) op de boete van drie ponden *parisis*, Te bedoelen naer den provisionelen verboode vande xx^{en} meye 1584 Ende voorts op de verbuerte vande biere *ende* verbod van herberghe ofte tappen *ende* arbitraire correctie (;) Lastende de brauwers gheene bieren te wercken dan hebbende billet op ghelicke correctie & destitutie van huerlieder dienst

- 21 ro Dat ook niemant en bestae te tappen ofte venten eenighe bieren, eer anderstont die by eenighe vande Wet ofte warandeerders In toecommende tyden tordonneren, ghewarrandeert & ghestelt worden ten zekeren pryse, op ghelycke boete (,) pene & correctie, verbiedende de bieren ten hoogheren pryse te vercoopen dan die ghestelt werden, opde zelve boete (,) pene & correctie

Dat oock niemant wie hy zy hem en vervoordere bier te wercken dan by de bierwerckers daertoe ghestelt (,) opde voorseide boete van iij £ p & verbuerte alsboven, Actum den iij^{en} July & ghepubliceert den iiiij^{en} der zelve 1585

Omme te volcommen ter ordonnance Sconynx ons heeren by placate op t'faict vander Wachte alhier ghepubliceert ter halle den xiiij^{en} In hooymaend laetstleden, Es by Bailly Burghmeesters & Schepenen deser stede ghelast & bevolen, lasten & bevelen wel expresselick by desen dat van nu voordan zoo wanneer die vander dachwaecke op de torre zullen cloppen allarme ten ancommen van soldaeten ofte anderen volcke, zullen die vander wachte vande voorleden nacht & haerlieden rontmannen, ofte corporalen, met alder diligentie *ende* zonder dilay hemlieden vinden ter grooter steenbrigghe an de marct, behoirelick voorzien & ghestoffeert met haerlieder gheweere, omme alsoo te verwachten *ende* hemlieden te vertooghen voor tpasserende volck ofte soldaeten, *ende* by die

- 21 vo anddele⁷ te laeten blycken, datmen alhier onderhoudt behoirelick toezicht & wachte, Ter conservatie vande stede & ghemeente, dit al op dordinaire boete van iij £ p ten laste vande ghone In faulte wesende Actum den xxvij^{en} Augusty 1585 *ende* ghepubliceert den j^{en} Septembris daernaer volghende

Ter verghaderynghe vander Wet (,) Raed & Notable, den xxvij^{en} Octobris 1585 gheresolveert, te doene ommestellynghe op tghemeente, omme te vinden tachterheyd vande gaigen van ruyteren deser stede, op den laetsten voed summe (?) van pennynghen & quoyeren

Item datmen sal comen In communicatie met die van Veurnambacht & Veurne, nopende de hanzerie by hemlieden *versocht*

Item dat Christiaen fobert sal ontfanghen den pacht vanden Impost, van wyn, bier & bestial Incommende den j^{en} Novembris eerstcommende op de gaigne van iiiij s p van tpondt grooten

7 Handelswijze?

Item datmen sal verpachten den Impost & assys opden ghebranden wyn voor een half Jaer Incommende alsboven

Gheconsidereert by den Bailly, Burghmeesters & schepenen & Raedt deser stede van Poperynghe, d'excessive⁸

22 ro schaede & grieff vallende opde vruchten vanden Lande deur de meenichte vande beesten, die diverssche Insetene vander stede & Cuere, buuten & binnen baille Jaeghende & doen Jaeghen, opde breede weeden & ghersserien, Ende willende daerJeghens voorzien met behoirelicke remedie & provisie
Hebben ghestatueert & verbooden, statueren & verbieden midts desen wel expresselick, In volcommynge van tghewysde van halfmaerte voorleden, dat niemandt Wie hy zy, ghezeten binnen der Wachte ofte daerbuuten (,) hem en vervoordere, te Jaeghen (,) Leeden, ofte Weeden (,) doen Jaeghen, Leeden ofte Weeden, eenighe ghehoornede ofte andere beesten, te velde & breede gheersserien buuten ofte binnen der Wacht, dan alleenelick opde gheersserien hem toebehoirende, In pachte ghehouden ofte In andere Lieden gheersserien besteit, op de boete van XXX s p van elcke beeste by daeghe bevonden & by nachte dobbele, t applicquieren naer dispositie vande oude cueren & statuten vander Akerschaede
Lastende een yeghelick zyne ghersserien daer de beesten gaen (,) te stoppen & bewaeren als van ouden tyden, Omme te beletten alle schaede Inde voorseide vruchten Ende daer yemandt bevindende zal eenighe beesten luttele ofte veele In zyne vruchten & schaede (,) zal moghen tot hem nemen twee mannen, omme by hemlieden de kennesse vande zaecke te doen nemen, die te grosseren & verhaelen opde ghone die de voorseide beesten toebehoiren, al naer de vuytwyzen vande voorseide oude statuten,
Ordonnerende de principale Officieren, dienaeren vanden heer, Officieren vande Ackerschaede & andere daertoe by de voorseide statuten gheauthoriseert, te nemen hiertoe zorghvuldich toezicht, zonder eenighe compositie(,) vermaeckynge, dissimulatie, ooghluycke, ofte verdrach
Actum ter Camere, den laetsten In Maerte XV^c LXXXVI & ghepubliceert ter halle, den xxx^{en} Aprilis daernaervolghende
Vernyeut & ghepubliceert ter halle den xxx^{en} Martij 1587

Ter verghaderinghe vander Wet, Raed & Notabele es gheresolveert te doene ommestellynghe van twee deelen vande somme van I^c XXV £ grooten, op tghemeente, naer bedryff & staete van ghoede, omme daermede te vinden d'excessive theercosten vande soldaeten vanden Capiteyn Jacques Le februne, capiteyn onder tregiment vanden Grave van Egmond, hier hebbende ghelogiert den xij^{en} & xiiij^{en} deser maend, beloopende I^c XV £ grooten ofte daerontrent, metghaeders de theercosten van thien ponden grooten ofte daerontrent ghedaen byde peerderuyteren van Brugghe I Ouste LXXXV, Laetende t'derde deel alsnoch In suspensie, omme dat te vinden by andere middelen In toecommende tyden, Actum den xvii en Aprilis 1585

Ter verghaderynghe vander Wet, Raedt & Notable es gheresolveert te poincten op tghemeente, totter somme van I^c L ponden grooten, begrepen de twee deelen byde resolutie vande xviiij^{en} der Jeghenwoordiger maendt omme te vinden de kosten aldaer ghecoert & de ghone opgevallen der stede, duer t'logieren vande zelve soldaten, den xix^{en} & xx^{en} deser maendt (,) In welcke poinctynghe oock getauxeert worden alle

8 Bovenmatig, buitensporig

Cuerbroeders *vande* stede absent & afghezetenen zynde naer bedryff & state van goede alsboven. Actum den xxij en Aprilis 1586. Tauxateurs
23 ro Michiel longuespee, Jacob roelens, Joos Maerten (,) Ghelein vander Clyte & Clays babelare (,) Schepene

Ter verghaderinghe van Burghmeesters, Schepenen, Raede & Notable *vande* stede, gheschiet den xvij^{en} July 1586 es gheresolveert, te employeren In zaecken ende noodelicke myzen vander stede & ghemeente de somme van L ponden grooten ofte daerontrent ten ghoeden bevinde, den tydt van zes maenden, vut de weezepennyng^{hen} vanden kinde van Everaerd van ... weghe de Jonghe Ghelicht T ypre by Pieter Everaerd (,) voorschepene, Ende thende *vande* zelve zes maenden van nyeulx te raemen(,) andere middelen van restitutie ofte behouden *vande* zelve pennyng^{hen}, metghaders dien anghaende te garranderen *ende* Indempneren costeloos *ende* schadeloos den voornoemden Pieter Everaerd *vande* borgschap *ende* verbande by hem *ende* zyne Borghen T ypre ghedaen, naer d'vutwyzen *vande* brieven voor de Wet van Ypre ghepasseert

Gheconsidereert, byden heere & Wet deser Stede de groote *ende* excessive schaede, die by eenighe *vande* Insetenen ghedaen wert In alderhande vruchten In mesachtinghe *vande* Cueren, Statuten, ordonnancen & verboden, Ten diverschen tyden daerop ghemaect & ghepubliceert, & de cleene ghehoirsamhede van diere, hebben Iterativelick van niulx verboden & gheInterdiceert, verbieden *ende* Interdiceren wel expresselick midtsdesen, allen *ende* een yghelicke Insetene deser stede, wie dat zy,
23 vo Te plocken, weeren & stelen by daeghe ofte by nachte, eenighe vruchten vut hoven ofte lochtynghe, & byzondere te snyden, weghdraghen & stelen eenighe vruchten vanden ackere, als van tarwe, rugghe, boonen (,) erweten, cruut, havere, sucroen, gheerste, bouckweit, vlas & dierghelicke hemlieden niet aenghaende, & andere lieden toebehoirende, op pene van vanghenesse, achterhaelt ghepuniert tsyne van diefte, by gheesselynghe & van buuten den Lande van Vlaenderen, ofte andere zwaere correctie, Ter discretie *vande* Juge, zonder eenighe dissimulatie (,) oogheluyckinghe ofte verdrach,
Lastende den Officieren, dienaeren vanden heere, Officieren *vande* Alckerschaede & andere, te doene bezouck In allen huusen & plaetsen, daer eenighe suspectie ofte vermoeden sal vallen, van t'snyden, van hauwen & andere diefte *vande* voorseyde vruchten, Ende alzulcke persoonen, t'zy mannen, vrouwen, knechten, meyssenen & alle andere, groot ofte cleene, wie dat zy (,) an te tasten & legghen In stricte vanghenesse, Omme; oopenbaerlick ghepuniert, ghegheesselt & ghebannen te zyne, zoo voorsseyt es, Elck wachte hem van hierJeghens te mesdoene, Men zal dienangaende straff recht & Justitie doen, Ende niemandt sparen,
Actum den ij^{en} Augustj 1586 & ghepubliceert tSondaechs den iij en der zelve maend
Item den x^{en} der zelve maend
Item den xvi^{en} Augustj 1587

Item dat niemandt hem en vervoordere eenighe anckeren ofte andere yzerwerck, loot veynsteren ofte andere materialen van huusen te weeren, ofte
24 ro draeghen vut de stede, omme dat elders te vercoopen (,) op pene van correctie ter discretie & arbitraige vander Wet (,) zonder eenighe dissimulatie
Actum den viij en Augustj 1586 & ghepublideert den x en *eodem?* Mensis

Burghmeesters & Schepenen vander Stede van Poperynghe hebben Iterativelick verboden, dat gheene vrouwen heurlieden en vervoorderen kinderen t'ontfanghen, vut den gheboorte, noch en bestaen haerlieden vut te gheven voor vroedevrouwen, dan de ghone daertoe gheadmitteert ofte naerdesen t admitteren byder Wet & ten eede, op arbitraire correctie, lastende de zelve vroedevrouwen over te gheven den pasteuren alle de kinderen, die zy zullen ontfanghen hebben binnen den derden daghe naer de gheboorte, op t verbandt van haerlieden eedt & pene van correctie alsboven
Ghepubliceert den ij en Januarij 1586

Item es by tcollegie vander Wet toeghelaeten, den Bailly, Ampman & Wetschepenen vander stede te doene haerlieder daeghynghen, pandynghen, Insinuatien & ghelycke acten van Justicie ter halle, Ten laste vande opgezetenen vander stede buuten baillen, gheduerende desen periculeusen tydt, Ende tot Wederroupen midts by hemlieden laetende Weten de voorseyde landtslieden by monde ofte In gheschrifte, vande voorseyde daeghynghen, pandynghen ofte Insinuatien, eer de zaecke zal roeren op t'rolle, Ten fyne zy hemlieden aldaer moghen verandtwoorden, ende niet versteken en
24 vo worden, by verzwymenese ofte faulte van kennesse Op pene vande voorschreven daeghynghen, pandynghen, Insinuatien ofte verscyninghen ghehouden tzyne van onweerden
Actum den voorschreven xvi^{en} January 1586
Nyet ghepubliceert

Ghestatueert byder Wet & Raed deser stede van poperynghe, & verboden Wel expresselick, conforme d'oude cueren & statuten vande Warandeerders vanden broode, dat voordan gheene herberghiers ofte Taverniers hemlieden en vervoorderen broodt te backene thaerlieder huuze, omme voort te vercoopen haerlieder ghasen & ghelaechnooten, Ende die zelve haerlieder ghasen gheen brood ten hoogheren pryze te rekenen, dan dat gheld(t) Inde backerien
Op de boete van iij £ telckent als de contrarie bevonden Wert, Ten proffycete vanden ghone dat bevindende, Ende voorts op verbodt van herberghe & taverne, Ter discretie vande Wet, Dat oock alle die brood vercoopen op de Vente, dat zulcken voortbrynghen, Met teecken ofte marck, op de voorschreven boete by Officieren voorseyt.
Actum den xvij^{en} In sporckle 1586 & ghepubliceert den xxij^{en} dier selven maendt & Jaere

Ter verghaderinghe van Bailly, Burghmeesters, Schepenen, Raed & Notable deser stede gheschiet den xxij^{en} Januarij 1587, Es gheresolveert te continueren
25 ro t'hove de letteren van respyte vande betaelynghe, vande stedeschulden, voor den tyt van drie Jaeren, Incommende den iiiij^{en} In Meye naerscommende, ende alvooren stellen by memorie alle de schulden vande stede, ende de masse ghezien voorts te solliciteren continuance vande voorseyde letteren van respyte, op zulcke middelen van belastynghe als men t'zamen zal delibereren & vinden te behoiren ten minste grieve van tgenerael ghemeente.

Gheconsidereert, by Bailly, burghmeesters, & Schepenen Deser stede van Poperynghe, den excessiven prys vande vente vande bieren, In tonnen & kannen binnen der zelve stede ghedaen ten voorleden tyde vande diefte van graene, ende de zelve ghecontinueert tot den Ieghenwoordighen tyde vande affslach vande zelve graene, ende Willende daerJeghens voorzien met behoirelicke provisie & remedie, tot zoetynghe

van tghenerael ghemeente, hebben naer advis & deliberatie van Raeden ghezaemdelick gheresolveert, ghestatueert & verbooden, statueren & verbieden midtsdesen, dat voordan gheene brauwers der voorseyde stede, en zullen moghen brauwen & vercoopen eenighe bieren wit ofte bruun, ten hoogheren pryze dan van xij £ p de tonne, tot Wederroupen vande Wet, Op pene vanden verboode van huerlieder ambacht van brauwen voor den tyt van zes Weken, zonder dissimulatie (,) oogheluyckynge ofte verdrach. Omme tzelve bier, byde herberghiers, Taverniers & tappers voorts vercocht tzyne (naer betaelynghe van alle rechten, voor zeven grooten den stoop (,) pot & pinte ten advenante, hemlieden ende een yeghelick verbiedende tzelve bier te vercoopen ten hoogheren pryze, op de boete van Drie ponden paris is & verboodt van haerlieder herberghen, tavernen & tappen voor ghelycken tydt van zes Weken zonder eenighe dissimulatie alsvooren , Blyvende nietmin de voorseyde herberghiers, Taverniers & tappers ofte tappeghe In verbande de voorseyde bieren te doen waranderen by Officieren, thaerlieder herberghen ofte huuzen, voor t'venten (,) vercoopen ofte tappen van diere, omme die ghestelt te zyne, ten minderen pryse Indien zy bevinden zullen In eede & conscientie, de voorseyde bieren niet' Weerdich te zyne In duechde, de voorseyde xij £ paris is de tonne, welcken prys, taux, Warandatie & vente van ghelycken zullen onderstaen de bieren ghecommen van Ypre, & alle andere vutghebrauwen bieren, diemen niet hooghere vercoopen en zal, dan de voorseyde Inghebrauwen, by kannen, op de voorseyde penen & amenden, Ghereserveert d'Inghelsche bieren, diemen zal vercoopen In kannen, tot zulcken meerderen pryze, als de voorseyde Officieren naer Warandantie zullen stellen & bevinden te behoiren naer haerlieder Deucht & Weerde.

Ordonnerende voortsmeer de voorseyde brauwers vander stede, tghemeente te voorziene & stofferen van dobbelbier (datmen zeght te zyne cleenebier), zoo dat danoff gheen ghebreck en zy, & hemlieden te regulieren, naer dit Jeghenwoordich statuut, zonder contraventie ofte faulte van brauwen, op pene vande opcommende lasten vander stede by soldaten op hemlieden gheleyt ende ghefourniert te zyne, van ghelycken zonder dissimulatie,

Actum ter Camere,

26 ro den xj^{en} Januarij 1588, & ghepubliciert den xvij^{en} der zelve maendt & Jaere, Andermael ghepubliceert ten verzoucke vande ghezwooren Officieren(,) Warrandeerders vanden biere & broode, den xxij^{en} In Meye 1588

Gheconsidereert, byden heere & Wet deser stede van Poperynghe, den voed ende liberteyt, ghenomen byde brauwers, weerden & diverssche Insetene, ten opziene vande lieden van oirlooghe alhier ghelogiert hebbende gheweest, Int Vutleveren, Wercken & haelen vande bieren, zonder billet vanden Thresorier & betaelynghe van alle rechten contrarie de statuuten & lovelicke ordonnancien vander Stede, hebben Iterativelick Wel willen lasten & adverteren alle brauwers, gheene bieren In tonnen, halfve ofte vaetkens te laeten voeren byder dienaeren vut haerlieder brauwerien, zonder billet, Noch oock bier te venten, In kitten, potten, kannen ofte by andere behendicheyt directelick ofte Indirectelick, op de boeten & amenden daertoe staende by de voorseyde cueren & statuuten & verbodt van haerlieder ambacht Ter discretie vande Juge, Zoo oock ghelijck herberghiers (,) taverniers, tappers, & venters van biere, Noch oock eenighe Insetenen, en zullen bestaen In te doen eenighe bieren In tonnen, halfve ofte vaetkens zonder billet vanden Thresorier & betaelynghe van alle rechten, op de boete vande voorseyde cueren & statuuten, verbuerte vander biere, & verboodt van haerlieder herberghen, tavernen, tappen & venten Ter discretie vande Juge, Ende daer eenighe Insetene zullen bestaen bier te haelen vut de brauwerien In kannen ofte by

andere behendicheyt, zullen boeten iij £ p van elcke canne, flassche, kitte ofte anderen vate, ende verbeuren canne & bier, Alle ten proffycyte vande Officieren, dienaeren ofte andere In eede beslach doende, ofte oock *deselve* bevindende

Verbiedende oock alle herberghieren & Tavernieren gheen bieren In te doen In vaetkens ofte halfve tonnen, anders dan In gheheele tonnen naervolghende de voorgaende oude statuuten, op de *voorseijde* penen & amenden, Elck zegghet den anderen, men sal voordan nyemandt spaeren

Te vercondyghen, dat omme tschryven & gheven vande billetten, den Thresorier sal daghelicx occuperen tsnuchtens vanden ix^{en} hueren tot den elfven, & t'sachternuens vanden twee heuren tot den vieren, binnen Welcken tyde een yeghelick hem sal regulieren Int haelen van haerlieden billetten

Ghepubliceert ter Halle t'sondaechs den xiiij^{en} februarij 1588

27 ro Verstaen by Burghmeesters & Schepenen vander stede van Poperynghe, dat de brauwers der zelve stede venten & leveren Indifferentelick bieren vut haerlieden brauwerien, omme die te transporteren buuten de Cuere & Jurisdictione, zonder danaff te adverteren den Ontfanghere by pachte vande nyeuwe Impositien, Ten regarde van xij s p der stede toestaende van elcke tonne, In vilipendentie & mesachtynghe vanden octroije van zyne *Majesteijt* vercreghen, Ende willende daerJeghens voorzien als naer redene & equiteyt, hebben gheordonneert & wel expresselick verbooden, ordonneren & verbieden midtsdesen, alle brauwers vander stede, eenighe bieren te leveren vut haerlieder brauwerien an vremde weerden, & omme die te slyten & tappen buuten der Jurisdictione deser stede, dan eerst & alvooren doende de kennesse & advertence ten huuse & favuere vanden Ontfanghere, ofte pachtere vande *voorseijde* nijeuwe Impositien Jeghenwoordich & toecommende omme by hem vanden coopere vanden zelve biere te heffen zyn *voorseijde* recht, ofte anderssins hebben contentement ten minsten op suffisante cautie, Op de boete van drie Carolus ghuldenen van elcke tonne, halfve ofte vatken, zonder advertence vutghelevert, & trecht vande *voorseijde* Impositie op hemlieden respectivelick te verhaelen, metghaeders verboodt van haerlieder ambacht, den tydt van zes weken zonder eenighe dissimulatie, oogheluuckinghe ofte verdrach, Ordonnerende voorts de zelve respective brauwers, Tot twercken vande *voorseijde* bieren t'ontbieden d'ordinaire bierwerckers vande stede, naervolghende de voorgaende statuuten, & opde boete daertoe staende Actum ter Camere, den xj^{en} In Wedemaent 1588 & ghepubliceert ten bretesche

27 vo Ter verghaderynghe vander Wet, Raed & Notable deser stede van Poperynghe, gheschiet den xxiiij^{en} Augustj xv^c Lxxxviii, Es ghestatuert & gheInterdiceert, statueren & Interdiceren midtsdesen alle brauwers der zelve stede, te brauwen bier omme te venten & vercoopen ten tappe, op hoogheren prys dan van vj £ p de tonne, omme dat byde herberghiers, Taverniers & tappers binnen der zelve stede, te vercoopen vier grooten (?) en halff de stoop, verbiedende t'zelve zespondbier ter vercoopen hoogher, dan ten *voorseijden* pryze den stoop op de boete van drie ponden *parisis* van elcke tonne, & tbier verbuert ten proffycyte vanden heere, & den anbrynghere tderde

Welcken prys onderstaen, zullen alle andere groote Inlandtsche bieren, tsy van Menene, Watene ofte andere plaetsen binnen der *voorseijde* stede op ghelycke boete & verbuerte,

Ende omme t'ghemeente te stofferen van goeden cleenbiere, es toeghelaeten de zelve brauwiers t'*voorseijde* cleenbier voordan te brauwen up den prys van vyftien grooten de tonne, omme dat te gheldene ten tappe eenen stuvere den stoop zonder meer (,) op de *voorseijde* boete & verbuerte

Verbiedende voorts alle herberghiers, Taverniers & Tappers, In te doen groot & cleenbier, ofte anderssins bier van onghelycken pryze, naer d'Inhoudt vande voorghaende statuuten, ofte oock In te legghen halfve tonnen ofte quaertkens, dan alleenelick gheheele tonnen op de *voorseijde* boete & verbeurte, blyvende nietmin de *voorseijde* bieren onderstaen ter warandatie van Officieren, als van allen voorghaende tyden,

28 ro Actum ter Camere ten daeghe & Jaere alsboven, & ghepubliceert ten bretesque den xxvij^{en} In Ougst xv^c Lxxxvij

Ten *voorseijden* xxij^{en} (sic) Augustj, was gheresolveert & gheconsenteert by Wet (,) raed & Notable, te heffen by contributie op t'generael ghemeente, buuten & binnen baillen half & half naer staete van goede (,) theeringhe & neerynghe, de somme van iij^c L ponden grooten vlaemsch, omme daermede te vinden de costen van xij vendelen voedvolck, onder tbeleet & colonelschap vanden heere van Werp (?), welcke vendelen, Capitainen & colonnel met haerlieden staten (?), peerden & train gelogiert & onderhouden hebben gheweest binnen baillen deser stede, den tydt van zeven daeghen continuelic, Te Weten vanden x^{en} tot *ende* met den xvj^{en} der zelve maendt

Alsoo by statute vanden heere, Wet & Raed deser stede (,) ghemaect den xv^{en} Januarij 1587 & ghepubliceert ter Halle den xvij^{en} der zelve maendt, verbooden & sterckelick gheInterdiceert heeft gheweest, Alle herberghiers & Taverniers In te legghen eenighe Wynen In vaetkens houdende onder de xLvij stoopen, op de boete van iij £ p, van elck vaetken, verbuerte vanden wyn, & verbodt van haerlieden herberghen, ofte

28 vo tavernen den tydt van eenen Jaere. Ende zoomen verstaet dat des nietJeghenstaende, eenighe weerden lettel achtende op t'*voorseijde* verbod, boete & amende, niet en hebben ghelaeten alderhande Wynen In te doen & venten In vaetkens van x (,) xij, xvj, xx ofte andere houdende onder de *voorseijde* xLvij stoopen, by dien middele te cort doende ten voorschreven statute, & rechte vande stede ten opziene vande assysen, Zoo eyst datmen van nieu publicierende t'*voorseijde* statuut, van weghen den heere & Wet wel expresselick beveelt, alle herberghiers, Taverniers, & Wynvercoopers In canne, tzelve statuut strictelick & onverbrekelick t'onderhouden, op de voorschreven boete & verbod van herberghe & Vente van wyne den ghelimeerden tydt van eenen Jaere, & voorts verbeurte vande vaetkens & Wyne, d'eene helft ten proffycyte vande stede, & d'andere vanden Officier t'beslagh doende zonder eenighe oogheluyckinghe & verdrach, verbiedende voorts eenen yeghelicken eenighe Wynen In te legghen In sticken ofte vaetkens, zonder de kennesse vanden Thresorier ofte contrerolleur, op de verbanden, boeten, penen & amenden vande oude Cueren & statuuten, van ghelicken zonder eenighe dissimulatie,

Vernyeut & ghepubliceert by laste vande Wet den xxv^{en} Septembris 1588

Gheordonneert In elcken houck buiten baillen te denumeren byder Wet, twee, drie, ofte vier mannen,
29 ro naer de grootte vanden houcke, & die te eedene op te bringhen alle tbestiael & ghecultiveerde landen, busschen, gharsserien, meerschen & hoppelanden, elck respectivelick In zyn quartier, omme dien volghende te Innen de nyeuwe Impositien vande stede, zoo wel van voorleden & Jeghenwoordighen Jaere, conforme den octroye daerop vercreghen,
Actum Den xxv^{en} Octobris 1588

Toeghelaeten voordan te brauwen bier van neghen ponden *parisis* de tonne, omme te venten ten tappe vj s, blyvende nietmin ter subiectie van Warandatie van Officieren, omme daeronder te stellen niet Weerdich zynde haerlieden prys, welck prys & Vente van vj s p den stoop onderWorpen Worden d'ontlandtsche bieren (,) ghereserveert d'Inghels bier, Verbiedende voorts alle herberghiers (,) Taverniers & tappers, ten hoogheren pryze te venten haerlieden bier (,) tzy Inghebrauwen ofte vremt, op de boete van iij £ p telcker reyse daerover vercocht, & verbodt van haerlieden herberghen & tappen, den tydt van zes Weken zonder dissimulatie, welke *voorsejde* boete competeren sal de *voorsejde* Officieren, omme op te brynghen ter snede (?) naer costume, zonder dissimulatie ofte verdrach
Actum eodem, & ghepubliceert ten bretesque den xxx^{en} Octobris 1588

Ter verghaderinghe van Bailly, Burghmeesters & Schepenen vande stede es gheordonneert, dat nyemandt en bestae In te doen & venten eenighe
29 vo wynen ofte bieren, zonder alvooren te gheven contentement den Thresorier ende haelen billet (;) verbiedende voordan een yeghelic herberghe te houden ofte bieren te venten buiten consente vande Bailly & Wet *ende* zonder alvooren daertoe gheauthoriseert te zijne (,) op pene van arbitraire correctie & boete van iij £ p, Te bedeele den Officier (,) stede & aenbrynghere, Elck een derde *ende* voorts opde verbuerte vanden dranck & verbodt van meer te tappen
Ghepubliceert ter halle den xxj^{en} In Meye 1585 *ende* naerderhandt te meer stonden

Gheconsidereert by den heere, Burghmeesters, Schepenen ende Raed deser stede den onghereghelden toeghanck & liberteyt van tventen vande grootebieren, zonderlynghe vutghebrauwen, ten meerderen pryze dan die van voorgaende cueren & statuten toeghelaeten hebben gheweest te gheldene, Ende willende DaerInne stellen zulcken ordene, als Wel toestaet In eene republique, ten fyne dat den voed van zulcke ongheoorloofde liberteyt alle herberghieren *ende* tapperen benomen zyn (,) hebben naer onderlynghe deliberatie (,) advys & ramynghe gheresolveert & ghesloten, toe te laeten & t'octroyeren (,) zoo zy doen by desen, alle brauwers vande stede voordan te moghen brauwen haerlieden grootbier opden prys & vente van twaelf ponden *parisis* de tonne, omme dat by herberghiers (,) Taverniers & tappers te tappen & vercoopen zeven grooten den stoop zonder meer (;) welcken prys & vente van zeven groote den stoop
30 ro van ghelycken onderstaen zullen, alle vutghebrauwen bieren, tzy Watensche, ypersche, Meenensche ofte andere, van wat Stede ofte plaetsen die zouden moghen den naeme draeghen, ghereserveert d'Inghelsbier
Verbiedende wel expresselick over decreet absent *ende* desemael voor al, alle herberghiers, taverniers, tappers & tappeghe de *voorsejde* Inghebrauwen ofte vremde vutghebrauwen te venten, vuten & vercoopen ten hoogheren pryse dan te zeven grooten den stoop zoo *voorseyt* es, pot & pinte naer advenante, op de boete van iij £ p

van elcken stoope, kitte ofte canne, cleene ofte groot, zoo wanneer de *voorsejde* weerden ofte tappers dies besleghen ofte bevonden werden, Ende voorts op tverbodt van haerlieden herberghen, taveernen & tappen Den tydt van zes gheheele maenden, zonder eenighe dissimulatie (,) oogheluuckinghe ofte verdrach, metghaeders op de verbeurte van alle de bieren vande *voorsejde* pryze die in haerlieden herberghen, Tavernen, huusen ofte kelders ghevonden worden (,) met alle lasten van assysen, Imposten & andere (,) gheene ghesondert, t'deen derde den heere & dandere twee deelen de drie kercken vander Stede, Tot Voorderynghe vande toestaende refectien Ende de *voorschreven* boete van drie ponden p. te bedeele den heere, Officieren van der Warandatie & den aenbrynghere, elck een derde, Blyvende nietmin de *voorschreven* bieren In verbande ter Warandatie vande *voornoemde* Officieren voor de huusen van de *voorschreven* weerden & tappers, omme die naer haerlieder weerde te stellen ofte te stellen tot minderen pryze, eer de zelve Inghedaen worden, Ende de zelve bieren (,) tzy Inghebrauwen ofte vremde, ten meerderen pryze dan zeven groote den stoop ghestelt zynde, Ende zullen de Weerden ofte tappers, die niet moghen Indoen noch venten thaerlieder huusen, Ten Waere dat zy

30 vo gheen andere bieren In en hadden, Nemaer zullen de *voorschreven* ghesteken bieren by de bierwerckers van daer ghevoert wesen In zulcke plaetse, als men daertoe beschicken sal, omme aldaer naer dvutroupen byder cliepe (?) ofte by teeckene van billette ofte blecke beede den ghemeenen Insetene vercocht & ghevent te wesene, op zulcken prys, als waerop de *voornoemde* Officieren tzelve bier zullen ghestelt ofte ghesteken hebben, alles op de *voorschreven* boete van iij p, Diemen sal overgheven ten snode (?) naer costume, & verbuerte van biere met alle rechten & oncosten, dat oock zonder eenighe compositie (,) oogheluyckinghe, quyctstel ofte verdrach, beede alsboven

Item dat de *voorschreven* weerden & tappers gheen bieren en zullen Indoen ofte venten van onghelycken pryze naer dInhouden vande voorgaande cueren & statuuten opde *voorschreven* boete & verbuerte

Item dat gheen Weerden ofte tappers en zullen moghen ontzegghen den ghemeenen huusman eenigh bier, daeromme zendende met ghelde, op de boete van iij £ p van elcke canne groot ofte cleene, telckent als zy bevonden werden, te bedeele alsboven

Item dat de zelve Weerden ofte tappers voordan niet en zullen moghen Indoen eenighe bieren tzy Inghebrauwen ofte vremde, zonder alvooren te

31 ro haelen billet vanden Thresorier ende hem te gheven contentement, op ghelycke boete van iij £ p van elcke tonne, te bedeele alsboven, hemlieden voorts verbiedende het Indoen vande halfve tonnen & vaetkens, op de boete & verbuerte daertoe staende by *voorghande* cueren & statuten

Item dat de *voorsejde* Weerden en zullen moghen ontsegghen herberghe & logieren eenighe vremdelynghe ghaende & reysende lieden, vraghende van logieren & theeren voor haerlieder peeninck, op de boete van vj £ p, Ten proffycyte vande *voorschreven* drie kercken ende telcker reyse als zy bevonden werden herberghe ontseyt t'hebbene Actum ter Camere den xxj NovembrisXV^c LXXXVIIIJ & ghepubliceert ter halle den xxvij^{en} der zelve maendt

Gheresolveert by Bailly(,) Burghmeesters (,) Schepenen & Raed deser stede, datmen voordan alle pontghewichte (,) zoowel onder de twee ofte drie ponden als daerboven

(,) zal maecken & stellen ghelyck opde proportie vander once, zonder baete, zoo dat tghewichte vanden ponde zal Inhouden ghelycke quantiteyt & ghetal van oncen Oockmede dat de vierendeelen vande elle zullen wesen even lanck, zonder d een vierendeel te stellen corter dan d'andere, halff & taille naer advenante Ordonneeren d'officieren dies last hebbende hemlieden daernaer te beweghen, op tverbandt van haerlieder eedt, ende tot wederroupen Actum ter Camere den xij en decembris 1588 ende ghepubliceert tsondaechs den xxvij^{en} der zelve maend

31 vo Ter verghaderynghe van Bailly, Wet & Raedt den xvij^{en} martij 1598 es vernyeut de cuere vande ackerschade hiernaer volghende

Eerst, dat niemant wie hy sy woonende binnen de barrieren vander stede ofte daerbuuten, zal moghen houden (,) loopen, leeden (,) steken, ofte laeten loopen (,) steken ofte leeden by daeghe ofte nachte, eenighe peerden (,) merrien (,) cachtelen, ossen, koeyen, calveren, schapen, lammeren, gheeten ofte verckenen (,) cleene ofte groote (,) In vruchten (,) gheersserien, meersschen, tailen, elsten ofte ander ghoedynghen gheleghen binnen der cuere & Schependomme deser voorschreven stede, daer de voorseide beesten zouden moghen schaede doen groot ofte cleene Op de boete van LX s p van elcke beeste, by nachte bevonden, & XXX s p op elcke beeste bevonden by daeghe In schaede zoo voorseit es, t j^e derde ten proffycyte vander heere, tij^e ten proffycyte vanden Officier tbeslach doende, ende tlaetste derde ten proffycyte vanden aenbrynghere, Welck beslach zullen doen den Bailly, Ampman, dienaeren vanden heere, Officieren vander Ackerschade ende ommeloopers voorzitters

(kantlijn, in ander handschrift:)

De boete hier ghementioneert is by Wetten & raden ghediminueert int regard vander schade ghedaen by schapen vutgaende In troppen, ende ghemodereert tot XX s p voor elck schaep schaede doende, by nachte & X s p by daghe

Actum thaerlieder verghaderynghe den xxvj^{en} maerte 1611

Item daer de voornoemde beslaggers zullen bevinden ofte connen achterhaelen eenighe vande voorseide beesten In schaede, zoo voorseit es, zullen die schatten als van ouden tyden Indien dat doenlick wert, dat neen zullen daertoe moghen roupen ende nemen ter kennesse twee gheloofwaardighe persoonen (,) ghebueren ofte andere eerst ghereet, emmers ende ten minsten eene, die ghehouden werden met den beslaeghere de kennesse

32 ro te nemen, Ende sal den beslaeghere daernaer procederen ter Innynghen vande voorseide boete, Int vriendelicke, ofte by Justitie (,) naer dat van noode wert

Item daer de zelve Officieren eenighe beesten bevindende In schaede, die niet en sullen connen schatten noch ghetuughen vinden (,) een ofte twee, zoo voorseit es (,) zullen voordan by Justitie ghelooft wesen op haerlieder eedt, Midts daerby affirmerende ten heylighen, dat zy zonder respect van vrindtschap ofte vrundschap de voorschreven beesten (,) een ofte meer In schaede bevonden hebben ende dat zy die niet behoirelick en hebben moghen schatten noch oock en hebben connen vinden eenighe ghetuughen omme kennesse te nemen

Item alle welcke boeten zullen opgebracht zyn by eede ter snede, ten goedser trauwen, *ende* ghelyck van ouden tyden

(Kantlijn:

in zelfde handschrift:) dit *article* In suspensie alsnoch

in ander handschrift: Huijghe, zie verder:) niet ghepubliciert om de reden hiervooren

Item Indien yemandt gheen Officier zynde eenighe vande *voorseide* beesten bevonde In zyne ofte oock andere lieden schaede, zoo *voorseit* es, zal moghen daertoe roupen, een ghebuer ofte andere gheloofweerdich persooene, omme tsamen de kennesse te nemen *ende* de boete an te draghen eenighe vande *voorseide* Officieren (,) midts danaff proffycerende tderde soo *voorseit* es

Item alle die by eenighe vande *voorseide* beesten grieff ofte schaede zullen ghedoocht hebben, groote ofte cleene, werden ghehouden binnen derden daeghe emmers corts naer dat die thaerlieder kennesse ghecommen

32 vo wert, by twee ofte drie Officieren vande Ackerschade te doen oversien *ende* grosseren de zelve schade, hemlieden ter cause van dien betaelende eenen redelicken Loon Ende zullen daernaer de ghone de *voorseide* beesten toebehorende ofte andere toesprekelick betrecken voor Justitie, omme naer ghehoir *ende* preuve te *vercryghen* condempnatie ten laste van partie, als naer ordere van rechte

Item werden de *voorseide* Officieren vande Ackerschade verbonden daertoe *ende* tot t'nemen vande kennesse vande *voorseide* schaede te *verstaene*, zonder weygeringhe excuse ofte dilay, op tverband van haerlieder eedt t'aller tyden *dies verzocht* zynde Actum ter Camere ten daeghe & Jaere alsboven, *ende* ghepubliceert ten bretesque den iij^{en} Aprilis 1598

(ander handschrift:) ghepubliceert *ende* onderteekent

(kantlijn:) ghepubliciert 15 ? ^{bre} 1718 toorconden C J Huijghe

Ter verghaderynghe van Burghmeesters (,) Schepenen & Raed, den xxx^{en} In Meye 1589 es gheresolveert de *verpachtynghe* vande nieuwe Impositien up den ouden voedt

De baeyen de helft payement

Tleer de helft payement

De hoppe t'derde payement

De wyn t'derde payement

Tbier t'vierde payement

Vutgaende bieren de helft payement

Tbestiael & visch de helft payement

Tseysere & clarette de helft payement

33 ro Gheresolveert dat de cnaepen vander Camere voordan zullen doen haerlieder daeghynghen & Insinuatien up den loon van ouden tyden, te wetene voor eenen halfve stuvete binnen *ende* eenen stuvete buten der Wachte Actum eodem

Op requeste ghepresenteert, an Bailly (,) Burghmeesters & Schepenen deser stede, by Sebastiaen noiret Es hem gheconsenteert voordan vut gratie *ende* zonder prejuditie vande statute by hem gheInfracteert als Inghedaen hebbende een tonne biers zonder billet, van nieulx herberghe te houden, onder t'verbandt van onderhout van alle cueren

& statuten ende zonderlynghe van gheene wynen In te doene, zonder alvooren kennesse te doene anden contrerolleur ofte Thresorier, Oickmede gheen bieren te doen wercken zonder billet vanden Thresorier, op pene van te verliesen het effect ende beneficie van desen, Ende vorts boven de penen ende amenden vande statute te verbueren iijn£ grooten ten proffycyte vande drie kercken deser stede, zonder eenighe dissimulatie (,) oogheluyckinghe ofte quytscheld

Actum den xiiij^{en} novembris 1589

Gheresolveert datmen voordan de nachtwaecke zal houden by vier mannen daertoe te denumeren ende eeden byder Wet (,) op de gaige met hemlieden te convenieren

Actum eodem

- 33 vo Gheordonneert byder Wet dat alle die ontfanghen hebben billet van volghers, tot onderhoudenesse vande soldaeten vanden heere van Balanchoy voor de tweede weke, zy hemlieden doen betaelen de volle zeven daeghen, zoo ghelycke zeven daeghen betaelt hebben haerlieden volle gheldt die vander eerster weke ende consequentelick de reste van t'ghemeente over de derde weke, omme te houden alle ghelyckzaemheyd & esgaliteyt Int voorseide volghgheldt ende dat de ghone die de soldaten ghehouden hebben de vyff daeghen van zevens, ter tweeder weke tvolghgheldt van de resterende twee daeghen opbrynghen ten buffette vander Wet binnen dese Jeghenwoordighe weke, zonder langheren dach op haerlieder exequutie ende Inninghe, Omme daermede te vinden de pennynghen diemen moet anden voornoemden heere van balanchon over den vutcoop & ontlastynghe vande voorseide soldaeten voor den loopenden ende toecommenden tydt

Elck doe zyn debvoir ende zegghet den anderen, overmidts den noodt tcollegie vande Wet daertoe bedwynght

Actum ter Camere den vij^{en} Aprilis 1590, En ghepubliceert ten bresque den viij^{en} der zelve maect

In conformiteyt vande cueren ende voorgaende statuten deser stede, zoo lasten Iterativelick, van weghe den heere & Wet, den bierwerckers vande tonnen & vaetkens gheen bieren te lichten, wercken ofte voeren In herberghen ofte Inwoonders huusen buuten ofte binnen baillen, dan alvooren hebbende billet vanden Thresorier, op t verbandt van haerlieder

- 34 ro eedt, & voorts op pene van destitutie van haerlieder dienst & correctie arbitraire, als van meyneedichede & onthoudt van stederecht, zonder eenighe dissimulatie, oogheluyckinghe ofte verdrach, welcke billetten de voorseide bierwerckers zullen ten zelve daeghe van t Indoen vande bieren beweghen an Pieter vande coutere als contrerolleur In plaetse van wylent Andries de buckere, by provisie ghestelt, op ghelycke pene & correctie

Item dat niemant zyn zelfs tonnen ofte vaetkens groot ofte cleene zal moghen haelen vut de brauwerien, nemaer zal tzelve bier ghewrocht & ghevoert wesen, byde ghezwooren bierwerckers met billet zoo voorseit es, op de boete van iij £ p van elcke tonne ofte vaetken ende correctie ter discretie vande Wet,
Ghepubliceert ten bresque den xiiij^{en} In Meye 1590

Ter verghaderinghe vande drie collegien, den xxvij en Junij 1590, Es gheresolveert byder Wet, dat de costen ghesupporteert byde landtslieden ter cause vande peerderuyteren van Capiteyn Lescole, Lincelles & ander zullen vallen ten laste van die

van buuten, & dat die niet belast hebben gheweest, zullen secourreren die belast hebben gheweest, Ende anghaende de lasten
34 vo van die van binnen, Ter cause vande zelve ruyteren metghaeders vande costen vande hoofden & Soldaeten van andere In herberghen, zullen ghevonden zyn op die van binnen

De resolutie vande Raeden & notable, Nopende t'j^e point es conforme die vande Wet, Ende anghaende van t ij^e point van die van binnen, datmen zal maecken masse generale van die ende van verschooten pennynghen, ter cause vanden vutcoop van soldaten & andere, ende tzelve ghedaen verwachten absolute resolutie vande drie collegien In competente ghetaele

Ten effecte vande voorschreven resolutie, buuten zyn ghecommitteert	
Andries de nuwelaere	Inden oosthouck
Jan vander Slype	Inden Edewaerthouck
francois de raeve	Inden haeghebaerd houck
Ghelein quaghebeur	Inden lyssenthouck
Jan du bois	Inden Wipperhouck
Jan de brune	Inden schoudemonthouck & helhouck
Pieter quaghebuer	Inden hipshouck
Jan renard	Inden eekhouck & hamhouck
Antheunes faulquenoir	Inden peselhouck

Gheconsidereert by den heere (,) Burghmeesters, Schepenen & Raed deser stede van Poperynghe, de cleene gheneghenthede diemen bemerct In t ghemeente
35 ro totter frequentatie vande kerckelicke diensten, zonderlynghe op hooghdaeghen, zoendaeghen ende heylichdaeghen, die een groot deel vanden volcke niet en onderhoudt, met zulcken devotie, eere & ghehoorsaemheyte, als naer de gheboden onsheeren Godt Almachtich, ordonnancien van onse moedere die heyliche, catholicque & apostolicque kercke & placaten Sconincx onsheeren, Ter grooter ontlichtynghe, vande ghoede & godtfvruchtighe lieden, ende Waerdeure men lichtelyck zoude verwecken de gramschap ons voorseiden heeren Godts In desen benauden & oproeryghen tydt van oorloghen, tweedrachten & ketterien, daertoe ghehadt hebbende ghoede & vruchtbarighe vermaen vande Eerwerdighen heere & gheestelicken vadere, myne heere den Bisschop van Ypre, ende pasteuren vande prochiekercken deser stede, hebben ghemaect, gheraemt & ghestatueert (,) maecken, raemen & statueren by desen voor ghedurich statut & decret de poincten & articlen naervolghende

i.

Dat gheen drapiers, wevers, cammers, vulders, verwers, scheerders, huudeveters, temmerlieden, metsers, deckers, smeden, schoenmaeckers, parmentiers ende dierghelicke ambachtslieden, en zullen moghen wercken, op zondaeghen & heylichdaeghen, telckent op de boete van vj £ p ende arbitraire correctie

ij.

Dat alle schoemaeckers, lywaerdiers, meersseniers, lakensnyders & dierghelicke lieden van neerynghe

35 vo zullen ghesloten houden haerlieden wynckelen & veynsteren, op de voorseide zoendaeghen & heylichdaeghen zonder alsdan eenighe waere ofte goet te vercoopen (,) telckent op de boete van 6 £ p , ende arbitraire correctie, te verbuieren zoowel byden coopere als vercoopere

ijj.

Dat alle barbiers zullen ghelycker haerlieder wynckels houden ghesloten op de zondaeghen & heylichdaeghen ende niemandts haer scheeren, corten ofte barbieren (,) op ghelycke boete & correctie

iiij.

Dat gheen coopliden, voerliden, waeghenaers, werckliden ofte andere, en zullen moghen laeden, voeren, draeghen ofte lossen eenigh ghoed (,) op de voorseide zondaeghen & heylichdaeghen (,) op ghelycke boete & correctie, vutghesteken vleesch & visch, datmen aldaer zal moghen bringhen te marct omme venten, snuchtens tot den ix hueren ende mits tot het luuden vande eerste clocke vande hooghmesse inde kercke van Sinte Jans zonder langhere (,) ende voorts naer den goddelicken dienst vande hooghmesse, sermoene & vespere, welverstaende datmen opden eersten Paesschendach, Synxdach, Sacramentsdach, Kersdach, onser Vrouwen dach (,) half Ougst, & Alderheylichdach, niet en zal voorstaen met tselve vleesch ofte visch

v.

36 ro Item dat gheen backers en sullen moghen backen opde voorseide sondaeghen & heylichdaghen, nemaer sullen dat doen s daechs te voeren, ofte Inder nacht, op ghelycke boete van 6 £ p, Ten waere by grooten noode, met kennesse & consente vander Wet

vj.

Dat oock gheene muelenaers ofte haerlieder dienaers en zullen moghen laeden, voeren, lossen, haelen ofte brynghen, met peerden, waeghenen, slede ofte ten halsse, eenigh moult ofte ander graen om maecken ofte thus leveren opde zelve soendaeghen & heylichdaeghen, Ten waere by vutersten noode van windeloosheyt, met consent & kennesse vande Wet (,) op ghelycke boete & correctie

vij.

Dat alle brauwiers haerliden Werck zoo beschicken dat zy den heylighen zondach niet en belemmeren, noch draff ofte bier vutleveren, dat zy oock onderhouden zullen op andere heylichdaghen (,) zoo verre dat doenlick es, beschickende voorts opde zelve heylichdaghen haerliden noodelick Werck met besloten deuren, ende zonder hemliden te vertooghen op straeten ofte Int oopenbaere voor de Liden In haerliden Werckcleren, omme yemandt te gheven oirzaecke van onstichtynghe, op pene & boete alsboven

vijj.

36 vo Item dat alle cruudenaers & bestewariers haerliden huusen & Winckelen zullen houden ghesloten, zonder yemandt eenighe Waere te vercoopen, op de voorseide soendaeghen ofte heylighdaghen, gheduerende den goddelicken dienst vande hooghmesse, predicatie & vespere, zonder oock buuten zelven dienste yet anders te vercoopen, dan etelicke Waere, ende dat oock met ghesloten Winckelen, op pene alsboven

ix.

Dat gheen peerdeslaghers en sullen moghen belasten opde zelve daeghen, dan In noode voor de reysende liden, ende houden haerliden wynckelen voorts ghesloten, op pene alsboven

x.

(Kantlijn: zy vutghelaeten)

Dat alle vercoopers van ghebranden wyn niet langhere en sullen moghen haerliden Wyn vercoopen noch de liden berechten, dan tot den ix hueren ende dat zouden t'vutstellen van haerliden potkens ofte schaelkens, ende oock met ghesloten veynsteren & wynckelen, up de voorseide daeghen (,) op pene alsboven

xj.

Dat alle andere ambachtslieden , ofte andere van neirynghe boven niet ghespeciffiert, hemlieden voughen, schicken & reguleren naer d'vutwyzen vande voorschreven verboden, Zoo oock sullen doen alle landtslieden, ten regarde van haerlieder Landts Werke, dat zy zullen laeten, opde voorseide soendaeghen ende heylighdaghen Ende comen ten voorseiden goddelicken Dienste, elck In zyn prochiekercke, ten zy

37 ro In noode, & tyde vanden Ougst, ter cause vande vruchten & hooy, op pene alsboven

xij.

Dat de Wynscrooders & bierWerckers gheen Wynen noch bieren zullen wercken, voeren, draeghen, ofte Indoen, nietmeer by vatkens dan tonnen, noch oock de herberghiers, Taverniers, tappers ofte andere huuslieden, eenighe bieren doen Wercken byde voorschreven bierwerckers ofte andere, up de voorseide sondaeghen ofte mesdaghen, Ten zy In noode, met kennesse (,) oirloff & consent vande Wet, op pene alsboven

xij.

Dat alle herbergiers, Taverniers & tappers, zullen Inhouden haerlieder vaentkens & teecken van wyn & bier, binnen de voorschreven goddelicken dienst vande hooghmesse (,) predicatie & vespere, gheen volck te stellen noch In haerlieder huusen behouden, nemaer die doen vertrecken opde voorseide daeghen, telckent op de boete van xij £ p ten laste vanden weerd ende vj £ p van elcken persoon , ten waere de vremde reysende lieden

xiiij.

Dat oock gheene Insetene vander stede, nietmeer van buuten dan binnen baillen, hemlieden en vervoorderen te Wesen theiren, eten & dryncken In herberghen, Tavernen, Tappers ofte ghebrandewyn

37 vo vercoopers huusen, ten tyde vande voorseide goddelicke diensten, op de boete van vj £ p van elcken persoon ende den weerd dobbele (,) zoo voorseit es

xv.

Dat gheene Inwoonders hem en vervoorderen te spelen, bollen ofte quaerten Inde voorseide herberghen (,) noch oock en Wandelen, clappen, zitten ofte houden op maercten, straeten ofte wycken, bolbaenen ofte andere plaetsen, ten tyde vande voorschreven goddelicke diensten ende voorschreven daeghen, op de boete & correctie alsboven

xvj.

Dat alle de voorseide boeten zullen bedeeft Wesen In drien, te Wetene den aenbrynghere, Officier & de kercke, elck een derde, Ende sullen daeraff beslach doen, den Bailly, Ampman, dienaers vanden heere, & alle andere Officieren In eede & beslach vermoghende

xvij.

Reserverende ter discretie vander Wet, alle kennessen, & consenten, op de voorschreven poincten & artielen In tyde van mode, ende dies te disponerene als naer redene

xviii.

38 ro Lastende voorts ende vermaenende, wel expresselick alle Vaders, Moeders, Vooghden Meesters & Vrouwen, haerlieden kinderen, Wezen, cnaepen, dienstboden & broodaeten, te schicken ter kercke ende goddelicken dienste Metghaeders te zenden ter schoole ofte zondaechschoole, omme onderwezen te zyne in ons heylich kersten ghelove, dienst & vreeze godts, op pene van alle deffaulten by hemlieden te verandtWoorden

Ghestatueert by Wet & Raedt den laetsten Junij 1590 & ghepubliceert ten bretesque den xxij^{en} Augustij 1595

(In andere handschriften:)

Item den xj^{en} februarij 1596

Item 6 X^{bre} 1654 ghepubliciert den xxvi^{en} Octobris 1670

Item xiiij^{en} Junij 1675 *Toorconden Philips Isenbrand*

(Kantlijn:)

Gheherpubliciert ten bretesque van Poperynghe den 27^{en} 9bre 1678 *Torconden als Clercq vande greffie franchois De Baenst*

Verghaderinghe vander Wet, Raed & notable, den vj en Julij 1590

Omme te vinden de costen van xvij^c ££ *parisis*, ter cause vande theercosten van Capitainen & alderhande soldaeten, verschoten pennynghen, omme den vutcoop van ghelycke soldaeten *ende* voyaigen daeromme ghedaen, Es gheresolveert byder Wet, de zelve te vinden by generale ommestellynghe, op die van binnen baillen deser stede, vut consideratie vande groote & excessive costen ghedoocht by die van buuten Int onderhoudt vande peerderuyteren *vanden* Capiteyn L'Incelles, L'escole & andere, ten tWee stonden

(Kantlijn, in ander handschrift:)

Ghepubliceert ten bretesque van poperynghe den 15^{en} Junij 1698 *toornconden E G Duflocq*

Raeden & Notable hebben gheresolveert te doene ommestellynghe van xij^c £ par., zonder meer op de *voorseide* van binnen

38 vo Danaff *tauxateurs* ghestelt byder Wet, den xvj^{en} July 1600

Pieter everaerd *burghmeestere* Jan fobert

Willem Rouveroy, Eloy moreel & Jan de schottere

Ter verghaderinghe *vande* drie collegien den xvij^{en} July 1590 Es gheresolveert dat niemant voor desen baete gheproffycete hebbende vander stede, ter cause van haerden daecke, tzelve dack niet en zullen weeren, *ende* daervooren decken met zochten dake; dan by noode op requeste & ordonnance, ten welcken fyne zullen rembourseren de helft

Omme te vinden D'opcommende costen van soldaeten lichtighe van nieuwen octroye *vande* assysen up den dranck *ende* vande compste *vanden* Busschop van Ypre, Es gheresolveert byder Wet te amplieren de costen vande aenstaende contributie *vande* somme van I^c L £ grooten

Raeden & notable amplieren de zelve contributie binnen XXV £ grooten *ende* buuten ghelycke XXV £ grooten

Item datmen sal accorderen met dhoirs & aeldynghen van Wylent Pauwels SheerJansone omme te nemen In eeuwighen cheyns haerlieden erfve ter oostzyde van d'oude marct, Jeghens den Schipvaerd, streckende *vande* steenbrugge totter Vischemarct, *omme* aldaer te maecken eenen opsclach

39 ro Omme te volcommen t'Werck vanden Schipvaerd deser stede es gheresolveert by Wet, Raed & Notable, datmen zal employeren daeghelickx veertich mannen, van tgenerael ghemeente binnen & buuten, tot den zelve Wercke, die by toure & loote hemlieden

zullen vinden tsnuchtens metter Werckclocke, ter ouder marct (,) behoirelick ghestoffeert met hauwen, spaeden, pypegaelen & andere Waepenen noodelick tot den Wercke, onder de conduite *ende* toesich van twee hooftmannen, vut der Wet & Raed, Ende sal een yghelick daertoe ghereet zyn ter tyde *vande* *voorseide* clocke In persooene ofte by een suffisant man In zyne plaetse, Op pene van byde hofmannen ghestelt tzyne In stede *vanden* deffailant eenen Werckman, op de gaige van thien stuyvers sdaechs Innelick opden voed by reele exequutie

Gheconsidereert byden Bailly, Burghmeesters, Schepenen & Raed deser stede, den affslach *vande* graene deur de gratie des heeren, Ende dat dien volghende den hoogheren prys *vande* bieren staet te vermeirzen ten secourse van tghemeente, hebben gheordonneert & ghestatueert, ordonneren & statueren by desen alle brauwers deser *voorseide* stede, voordan haerlieden grooten bieren tzy bruun ofte wit, niet hooghere te brauwen omme venten dan ten pryze van 8 £ p de tonne, omme met betaelynghe van alle lasten te ghelden ten tappe, nietmeer

39 vo dan drie stuyvere den stoop, *ende* mindere mate ten advenante, blyvende nietmin de zelve groote bieren In verbande van Warandatie, omme by Officieren ghesteken & ten mindere pryze ghestelt t'zyne Indien zy In eede & conscientie bevinden zullen, die niet weerdich tzyne den voorschreven prys

Ordonnerende voorts de *voorseide* Officieren vander Warandatie hemlieden naer desen te regulieren, Ende verbiedende alle herbergiers, venters & tappers de *voorseide* groote bieren, tzy Inghebrauwen ofte vremde, ghereserveert d'Inghelsche (,) ten hoogheren pryze te vercoopen, dan voor drie stuyvers den stoop, ofte min, naer dat die byde *voorseide* Officieren ghestelt ofte ghesteken worden, op de boete van 3 £ p van elcke canne groot ofte cleene, Ende voorts verbodt van herberghe, venten & tappen den tydt van eenen Jaere, naer de vutwyzen *vande* voorgaende cueren & statuten, Ende dit tot Wederroupen, naer dat de loopende lasten zullen moghen vermindert worden, Blyvende voorts de *voorschreven* brauwers In verbande tghemeente te stofferen van beteren cleenenbiere, ter Warandatie alsboven

Ende verbiedende Iterativelick alle de zelve brauwers eenighe bieren te leveren, ofte laeten wercken vut haerlieder brauwerien, by tonnen , halfve ofte vaetkens, zonder te ziene billet *vanden* Thresorier, Ende voorts eenighe bieren te venten by kannen, kitten ofte andere maten, op de boete van 3 £ p van elcke tonne, canne ofte kitte, ende voorts het ambacht

40 ro verboden, den tydt van eenen Jaere, naervolghende de voorghaende cueren & statuten, zonders eenighe dissimulatie ofte verdrach

Actum ter Camere den iij^{en} Septembris 1591, *ende* ghepubliceert ten bretesque tsondaechs den der zelve maendt

Inshelicx verbietmen Iterativelick allen Insetenen, Wie dat zy, eenighe bieren te haelen vut de brauwerien ofte brauwers huusen, op de boete van 3 £ p van elcke tonne groot ofte cleene, *ende* kannen & bier verbuert, naer d'oude ceuren & statuten
Actum eodem

Ten selven iij en Septembris 1591 Es by Bailly, burghmeesters , Schepenen & Raed gheresolveert te doene ommestellynghe binnen & buuten baillen half *ende* half, naer State van ghoede & neringhe, totten En ??? van hondert vyftich ponden grooten, omme daermede te vinden de costen *vanden* vutcoop & theeringhe van Capiteynen & Soldaeten, tot den daeghe van hedent, Metghaeders voiagien daeromme ghedaen, de

costen vande drie stercten deser stede, houdt, keerssen & gaige vande Wachte, ende meer andere, gheteckent & opgebracht ter Camere, & alsoch op te brynghe

Taucateurs binnen

Willem van beveren, burghmeestere

francois diedeman, Schepene

Clays babelae, Raed

Cornelis van bethleem, Raed

Tauxateurs buuten

Jan van f(?)ecchele

francois de haene

Willemvander muelene

Jacob vander schave

Pieter quaghebuer

Jan van bethleem

Op t'verzouck van Raeden te vooren ghedaen an Burghmeesters & Schepenen deser stede, Es byde zelve vander Wet gheresolveert, te verpachten d'ordinaire assyse, op de bieren voor den tydt van drie maenden tIncommende den J^{en} Octobris ende verschynende den J^{en} January beede zonnen opghanck eerstcommende, Opde conditien (,) poincten & articlen daerop ghestelt, ten daghe van hedent
Actum ter Camere den laetsten Septembris 1591

Gheconsidereert byde collegien vande Wet & Raed t'elcken debvoir, tot noch toe ghedaen by Insetene

41 ro buuten & binnen baillen Int opbringhen van haerlieder ghecultiveerde landen & bestiael voor den laetstleden Jaere 1591, & den Ieghenwoordighen 1592, ten grooten Interesse vander stede & crediteuren vande oude schulden vande stede, Waeromme dat tlaetste Octroy vande nieuwe Impositien van zyne Majesteyt vercreghen es, hebben onderlynghe gheordonneert & ordonneren by desen eenen yeghelick Wie dat zy, proprietarissen ofte pachters, zoo Wel binnen & buuten baillen, op te bringhen opde quoyeren van Pieter Eillieul d'oude & Christiaen fobert (,) daertoe ghecommitteert, alle haerlieden respectie landen & beesten binnen den tydt van veerthien daeghen naer de publicatie van desen, op de boete van iij £ p, ten proffycyte vande kercke van Sinte bertins, ende zes stuvers voor den Officier ter respecte vande Innynghe & exequutie
Actum den xx^{en} Octobris 1592 & ghepubliceert den xxv^{en} der zelve maendt

Gheordonneert by tcollegie vander Wet te vernieuwen by vutroupynghe t'disposityff vande voorghaende cueren & statuten deser stede van poperynghe, op t ordre van tIndoen & Wercken vande bieren zoo hiernaer volgt

Eerst dat hem niemandt en vervoordere In te doen eenighe bieren In tonnen, halfve ofte vatkens zonder alvooren te haelen ofte doen haelen billet

41 vo vanden Thresorier, op de boete van iij £ p, tderde ten proffycyte vanden anbrynghere ende voor herberghiers & tappers verbodt van haerlieder herberghen & tavernen ende tbier verbuert

Dat de bierWerckers vande tonnen, halfve ofte vaetkens gheen bier en Wercken zonder billet vanden voornoemden Thresorier, op arbitraire correctie ende afghestelt t'zine van haerlieder dienst, ten Welcken fyne zy zullen commen vernieuwen den eedt

daertoe staende, binnen derden daeghe, Ter Camere

Dat gheen brauwiers ofte brauweghen en laeten Wercken vut haerlieder brauwieren eenighe bieren In tonnen (,) halfve ofte vatkens, zonder te *halene* billet vanden Thresorier, noch oock gheene bieren ontgheven In kitten (,) kannen ofte anderssins voor gheldt ofte voor niet, op de boete van iij £ p van elcke tonne, halfve, vatken, canne, kitte ofte andere mate, *ende* verbodt van haerlieder ambacht, conforme d'oude statuten, Welcke boete oock sullen betaelen die tbier zullen haelen vut de brauWieren In kannen (,) kitten ofte andere maete, tderde den aenbrynghere, *ende* tbier verbuert alsboven

42 ro Dat gheen tappers hemlieden en vervoorderen bieren te venten van onghelycken pryze, Noch oock eenich volck en stellen In ghelaeghe up de *voorseide* boete, tderde den anbrynghere, Ten zy dat zy van niex daeromme supplieren vanden heere & Wet, *ende* tooghen haer*lieder* admissie

Dat niemant vande Insetene deser stede buuten ofte binnen bailen hemlieden en vervoorderen te dryncken ten zWylande, op wat daeghen dat zy, Noch aldaer eenighe bieren haelen voor haerlieder dispensie, In kannen (,) kitten, ofte andere vaten, op de boete van iij £ p, tderde den anbrynghere, ordonnerende d'officieren, dienaeren vanden heere & alle andere beslach vermoghende, dies te doene neirstich onderzouck & beslach op tverbandt van haerlieder eedt

Dat gheen Weerden ofte tappers en sullen stellen In haerlieden huusen eenighe Insetenen, op sondaeghen ofte heylichdaghen, binnen der tydt vande goddelicken dienst, nietmeer achternoens, dan voornoens, op de boete van xij £ p van elcken persoon & een Insetene aldaer bevonden op de boete van vj £ p, tderde den aenbrynghere

42 vo Dat gheene muelenaers ofte muelenareghe hemlieden en vervoorderen, moultten ofte andere zaecken te voeren achter straete, opde *voorseide* sondaeghen ofte heylichdaghen niet meer naer dan voor den noene, op de boete van vj £ p van elcken zack naer tbewys vande statute, t'derde den anbrynghere

Ghepubliceert ten bretesque den iij^{en} Januarij 1593

Ter verghaderinghe van burghmeesters (,) Schepenen & Raed, den xxj^{en} Januarij 1593, zyn ghemaect & vernyeut de statuten vande Officieren vanden brande, schoemaeckers & vanden vullambacht

Den xxiiij^{en} Januarij es, by die vander Wet, Raedt & Notable, gheresolveert te doene ommestellynghe van xiiij^c £ p, buuten & binnen halff *ende* half, omme te vinden ij^m iij^c £ p ter cause vande costen hemlieden *vertooght* *ende* dat de resterende x £ p, zullen ghevonden zyn op andere quoyeren *voorgaende*, alsnoch niet ghezuvert *ende* op dlssuen diemen de stede zoude moghen, tachttere & schuldich zyn, Recommenderende die vander Wet daerinne de handt te houden *ende* ten effecte van dien te diligenteren

Ter verghaderinghe vande Wet (,) Raed & Notable den xxvj^{en} Maij 1593, Es gheresolveert te

43 ro continueren de nieuwe Impositien opde Wynen, bieren & vercoopynghe van alle onerfvynghe van ghoede, voor den tydt van zes Jaeren, Incommende den j^{en} In Wedemaend naerstcommende, Omme daermede te repareren D'overdraghen deser stede *ende* maecken den schipvaerd navigable, Midts dat de pennynghen van diere sullen ghetelt Wesen In handen van eenen persoon daertoe te committeren, van twee maenden te twee maenden, op zulcke penen & pecuniaire amenden, als men daertoe stellen & decerner sal

Ter vergaderinghe vander Wet (,) Raed & Notable den ij^{en} Novembris 1593, Es ghereserveert, omme te stellen buuten & binnen de somme van xiiij^c ghuldenen omme daermede te betaelen d'aeldynghen van Jacob beke v^c ghuldenen, metghaeders ghelycke v^c ghuldenen tot betaelynghe vande theercosten vande Soldaeten vande boodsghezellen vanden Grave Charles van mansvelt & andere tot den dach van hedent, Latende de resterende ij^c ghuldenen commen vuter burse vander stede, omme daermede te betaelen tsurplus vande theercosten vande zelve soldaten, tot ij^c ghuldenen & andere ij^c ghuldenen tot betaelynghe van een deel vande pennynghen die Willem de vos als Schepene goed heeft an tghemeente ter cause van zyn verschot In zyn rentsoen als ghevanghene

Tauxateurs ghestelt

Eloy moreel, franchois lebbe, pieter vande coutere, Jan fobert & Gillis de roode

43 vo *Meestere* Pieter van renynghe Licentiaet Inde medecine, Es by Burghmeesters, Schepenen & raed deser stede ontfanghen medicyn vande stede, ten pensioene van vyfftych ghuldenen t'sjaers Incommende den j^{en} Januarij eerstcommende, tot revocatie vande zelve collegien, *ende* staende tot augmentatie, naer t'debvoir & ghoede experientie die de zelve tWee collegien an hem naer desen sullen bevinden, Actum den xv^{en} Decembris 1593

Ten zelven daeghe es gheresolveert byde *voorseide* twee collegien van nu voordan debvoir te doene totter ghereedschap van houtte & andere materialen behouvelick ter reparatie vande overdraghen *ende* den schipvaerd deser stede by alle toestaende middelen, *ende* zulcke als men zoude vermoghen, voor Dancommenden zomere, omme ter zelve zomere voorts te Wercken, Ten fyne de schepen zouden moghen arriveren, tot Welvaert & proffycet vande stede & ghemeente

Item datmen sal beschryven alle Cuerbroeders gheresingiert vuter stede, ten fyne zy keeren binnen deser stede metter Woonste (,) voor Paesschen eerstcommende sonder langheren dagh, Op pene van ghehouden te zyne voor vremde, *ende* ghecompelleert ter betaelynghe van haerlieder Issue, tot volcomminghe vander ordonnance

44 ro ghestelt opde laetste rekenynghe vande stede ter dispositie van myne heere den Proost, als ghecommitteert daertoe byden EerWeerdighen heere, den Prelaet van Sinte bertins temporel deser stede

Ter verghaderinghe vanden heere, Burghmeesters, Schepenen & Raeden deser stede gheschiet den xvj^{en} vanden Jeghenwoordighen maende Novembris 1593, Es gheresolveert te vernyeuwen by publicatie ter halle, de voorghaende cueren *ende* statuten hiernaer volghende

Eerst dat alle brauwens & brauweghen vande stede van nu voortdan haerlieden groote bieren, tzy Wit ofte bruun, niet en zullen moghen brauwen, omme te venten by de weerden ofte tappers, ten hoogheren pryze, dan van 9 £ p de tonne, omme de zelve bieren metter betaelynghe vander assyse, Imposten, Impositien & calmaingen Ieghenwoordelick loopende, te venten & ghelden ten tappe, zes grooten ende eenen halfven den stoop, ende mindere mate naer advenante, Blyvende nietmin de zelve bieren In verbande vande Warandatie omme byde Officierien ghesteken & ghestelt te zyne ten minderen pryze, Indien zy In eede & conscientie bevinden zullen die niet Weerdich tzyne, den voorseiden prys van 9 £ p de tonne

Ordonnerende voorts de voorschreven Officierien vander Warandatie hemlieden hiernaer te regulieren

Ende verbiedende alle Weerden

44 vo venter & tappers ofte tapperighen de voorseide groote bieren, tzy Inghebrauwen ofte vremde (ghereserveert dInghelsche bieren) ten hoogheren pryze te vercoopen dan voorseit es, op de boete van 3 £ p van elcken stoope, meerdere ofte mindere mate ofte canne, Ende voorts op tverbod van haerlieden herberghen, venten & tappen den tydt van eenen Jaere, Ende dit al tot anderer mate vanden voorschreven prys, naer dat de loopende lasten vande nieuwe Impositien zullen moghen vermindert worden, van welke voorschreven boete den anbryngher zal hebben een derde, & den Officier tbeslach doende de twee deelen

Blyvende nietmin de voorseide brauwens & brauweghen In verbande tghemeente te stofferen van ghoeden cleenenbiere staende ter Warandatie alsboven

Item dat gheene brauwens ofte brauweighen haerlieder bieren en sullen moghen leveren ofte laeten wercken vut haerlieden brauwerien, tzy by tonnen, halfve, ofte vatkens, dan ziende danaf billet vanden Thresorier Inden handen vande bierwerckers, hemlieden verbiedende wel expresselick eenighe bieren te venten ofte laeten draghen vut haerlieder huuzen ofte brauwerien, voor de weerden (,) tappers ofte ghemeente, In kannen, kitten, flasschen, ofte andere maten, op de voorschreven boete van 3 £ p van elcke canne, kitte ofte andere mate, & verbodt van ambachte & brauwen, den tydt van eenen Jaere, de boete applicquieren als boven zonder eenighe oogheluyckinghe, dissimulatie ofte verdrach

45 ro

Item dat alle Insetene, zoo Wel buuten als binnen de baillen deser stede, hemlieden niet en zullen vervoorderen, vut de voorschreven brauwerien te haelen ofte doen haelen, eenigh bier tzy groot ofte cleene, In kannen, kitten ofte andere maten zoo voorseit es, op de voorschreven boete van 3 £ p van elcke canne ofte kitte, metten biere verbuert voor den heere, te bedeelen alsboven

Item dat egheene (sic) brauwens ofte brauwighen en sullen moghen leveren, laeten leveren, voeren ofte draghen eenighe bieren vut haerlieder brauwerien ofte bewelt (?) In tonnen ofte anderssins by nachte ende ontyde, op tverbodt vanden ambachte alsvooren & arbitraire correctie, als van ongherechtigheyt Ter discretie vander Wet

Item dat alle Weerden, tappers & andere Insetene zoo Wel buuten als binnen baillen, zullen ghehouden zyn te lichten billet vanden Thresorier, ende hem gheven contentement & tzelve billet leveren In handen vanden bierWerckers daertoe ghestelt ende gheeedt, eer anderstont Dat zy haerlieder bier zullen lichten vuter

45 vo

brauwerien, op de voorschreven boete van 3 £ p van elcke tonne, halfve ofte vatken, groot ofte cleene, te bedeelen alsboven, verbiedende wel sterckelick de zelve

bierWerckers eenighe bieren te Wercken, voeren ofte draeghen, In tonnen ofte vatkens zonder billet alsboven, op destitutie van haerlieder officie & correctie arbitraire, Ter discretie vande Juge

Item dat gheene Weerden ofte tappers vande bieren ter vente, zullen moghen Indoen de bieren In halfve tonnen & vatkens, dan alleenelick In tonnen, met billet vanden Thresorier op de *voorseide* boete, Noch oock Indoen ofte venten bier van onghelycken pryze, opde zelve boete & verbeurte van biere *ende* daerenboven Indoende haerlieden biere zonder billet & kennesse vanden Thresorier zoo *voorseit* es, op tverbodt van haerlieden herberghen (,) venten & tappen den tydt van eenen Jaere, boven de *voorseide* boete & verbeurte van biere Ende daerenboven te betaelen t'recht vande assyze & andere lasten, van ghelycken zonder eenighe con ientie (?) ofte verdrach

Item dat alle Weerden, tappers ofte andere Insetene, buuten & binnen baillen, Willende venten eenighe meenensche ofte andere vremde bieren, zullen zyn ghehouden, danaff t'adverteren

46 ro den Thresorier, ende lichten billet, eer dat zy die sullen Indoen, *ende* tzelve bier laeten Wercken by d'ordinaire bierWerckers op de *voorseide* boete, verbuerte, betaelynghe van assyze & andere lasten, *ende* verbod van herberghe, venten & tappen alsboven, hemlieden verbiedende voorts de zelve vremde bieren In te doene by nachte & ontyde op arbitraire correctie, boven de *voorseide* boeten, verbuerte van biere & verbod van herberghe & vente alsvooren

Item omme t'obvieren & beletten alle frauden & listighe behendicheden, Int vutvoeren vande bieren vut de brauWerien vander stede, buuten de cuere, Ende dat op t'dexel van dien eenighe tonnen ende vatkens blyven onder de cueren buuten de baillen, Zoo verbiedmen Wel expresselick, conforme d'oude cueren & statuten, dat voordan gheene brauwiers en sullen moghen laeten ghaen, ofte voeren vut haerlieder brauwerien, eenighe bieren omme buuten, dan daerover gheroupen d'ordinaire bierWerckers vander stede, omme die te Wercken, & beweghen opde Waeghenen, carren ofte anderssins, op de *voorseide* boete van 3 £ p, ende sullen de bierWerckers heffen van haerlieder dienst den loon ordinaire daertoe staende vande ghonnen t'bier ontfanghende

Item dat alle Weerden, tappers & tappeghehen zullen venten haerlieder Wyn ende bier, In kannen

46 vo groote ofte cleene, houdende haerlieder behoirelicke grootte vander stedemate, *ende* die ghepint byden ghezwooren yckere vander stede, op de boete van 3 £ p van elcke canne, te cleene bevonden & onghepint, tzy groot ofte cleene, *ende* de kannen verbuert, Zoo van ghelycken alle brauwiers & brauweghehen zullen zyn ghehouden vut te leveren haerlieden bieren In tonnen houdende LXIIIJ stoopen stedemaete, Ende niet min, doende die gaugieren byden *voorseiden* yckere, *ende* branden metter *lettere* P opde *voorseide* boete *ende* tonnen verbuert, te cleene bevonden

(Kantlijn, in ander handschrift:) p^a9^{en} maerte 1727 toorconden als clercq G huyghe

Item dat gheen weerden ofte tappers bier ventende en sullen moghen Indoen bier In halfve tonnen ofte vatkens, op de *voorseide* boete van 3 £ p, & verbuerte van biere (,) halfve tonnen & vatkens & verbodt van ambachte alsboven

Item dat alle Weerden toeghelaeten herberghe te houden, zullen bedden decken, naer t'bewys van haerlieder admissie, *ende* de vrende lieden logieren, zonder die tontsegghen herberghe ofte logyst, op de boete van 6 £ p van elcken persoon die zy logyst zullen ontseyt hebben, *ende* verbodt van haerlieden herberghe, den tydt van een Jaer, zonder eenich support ofte oogheluyckinghe, Welcke boete & verbodt

47 ro van herberghe oock zullen verbueren, die ontzegghen zullen eenighe soldaten logyst, Ter ordonnance & beschickinghe vander Wet, Zoo oock *ende* van ghelycken alle weerden, tappers *ende* tappegghen zullen vallen Inde boete van 3 £ p, *ende* verbodt van herberghe & tappen die den Insetenen zullen ontsegghen bier ofte wyn daeromme commende ofte zendene met ghelde, naer d'vutWyzen van d'oude statuten

Item dat alle Weerden Indoende Wynen ter vente die sullen stellen byderWet, naer t'bewys vanden plaetaete, *ende* voor haerlieden herberghen stellen In groote den prys vande wynen byden Wet ghestelt, up de *voorseide* boete van 6 £ p van elcken sticke, hemlieden verbiedende wynen In te doen houdens min dan XLVIII stopen opde zelve boete

Ghepubliceert ten bretesque der stede van Poperynghe den xij^{en} Decembris 1593

Vernyeut by publicatie tsondaechs den xvij^{en} Aprilis 1594

Item den xxij^{en} Julij 1595

Item den xxvj^{en} Octobris 1597

Den xv^{en} Decembris 1593, was gheresolveert byder Wet, *ende* ghelast de dienaeren vanden heere als bierWerckers vande tonnen, te Wercken & voeren voor tghemeente, De halfve tonnen & vatkens vut de brauwerien In d'absentie vanden bierWerckere vande zelve vatkens *ende* zyne andere distractien & occupatien, Midts hebbende alvooren *ende* tooghende den brauwere billet, als vande tonnen

Ghepubliceert ter halle den xx^{en} der zelve maendt

Ter verghaderinghe van Burghmeesters, Schepenen & Raed deser stede den j^{en} In Maerte 1594, es Wel expresselick verbooden het coolbranden binnen der cuere & Jurisdictione der zelve stede, nieuWelicx opghecommen, met stercke Interdictie van gheen hout te hauwen ofte laeten hauwen binnen der zelve Jurisdictione, omme tcoolbranden In eenighen manieren, op ghecorrigeert te zyne arbitrairelick als van diefte, ban & amende proffictable, ter arbitraige vande Wet

Item dat niemant hem en vervoordere eenigh houdt te hauwen, In busschen, elsten, haeghen ofte andere plaetsen daer houdt groeyt, hem niet toebehoirende, *ende* dat te bryngghen by vrecchten ofte vaerden, te peerde, Waeghene ofte halse, omme dat buuten der baillen ofte daerbinnen te vercoopen ofte verbranden, op ghelycke correctie

48 ro arbitraire & amende, verbiedende van ghelycken & Wel expresselick, alle de Insetenen, zoo Wel buuten als binnen der Wacht, alzulck houdt, Jeghens de *voorseide* houdtbryngghers te coopen op verbuerte vanden houte & boete van 3 £ p t'elcker reyse dies bevonden, Wanaff tbeslach competeren sal beede d'officieren van Justitie, dienaeren vanden heere, die vander ackerschade, & alle andere des bevindende

Dat oock niemant, Wie hy zy voordan en bestae eenighe pertsen t'ontvremden vut de hommelhoven ofte daervut, te draghen, hem niet toebehoirende, op ghelycke boete van 3 £ p, *ende* arbitraire correctie, ten beslaghe als boven, *ende* daer de zelve ontvremdynghe ofte dieverie zal bevonden Wesen ghedaen tzyne by kinderen ofte

onder Jarighe Weezen, zoo zalmen de *voorseide* boete verhaelen an Vaders, Moeders, voochden, meesters ofte vrouwen, onder Wiens subiectie die ghehouden werden
Ghepubliceert ter halle tsondaechs den vj^{en} Martij 1594

Gheconsidereert byden heere, Burghmeesters, Schepenen & Raeden deser stede van Poperynghe, de schadelicke behendicheyt (,) ontrauwe & fraude voor desen beslaen te doene by diversche persoonen

49 ro Int Wercken (,) voeren & draeghen vande bieren vut de brauWerien, zonder billet vanden Thresorier & betaelynghe van t'recht vander stede, des zy suffisantelick ghe-
Informeert hebben gheWeest, Ende dat de zelve bieren ghevent hebben gheweest ten tappe by canne ten zulcken pryze, als off d'assyze vander stede *ande* andere rechten danaff betaelt hadden gheWeest, dat neen, Al tzelve ten excessiven griepe vander stede *ende* bedroch, daerby tghemeente ghedaen, contrarie *ende* In mesachinghe vande ghoede cueren & statuten daerop ghemaect, de xvj^{en} Novembris 1593 *ende* ten diverssche tyden alhier ten bretesque ghepubliceert, Ende omme tydelick daerJeghens te voorziene, metter oportuniteyt vande briefven van Octroye van zyne *Majesteyt* de *voorseide* stede van nyeulx by continuatie toeghelaeten hebben met ghoeden advyse & rype deliberatie, gheraemt, gheordonneert & ghestatueert, raemen, ordonneren & statueren Wel expresselick midtsdesen, Dat alle Weerden, Weerdinnen, tappers, tappeghe & alle andere Insetene, zoWel buuten als binnen baillen, van Wat qualiteyt, conditie & Wie dat oock zy, niemant ghezondert, zullen voordan ghehouden Wesen te lichten billet vanden Thresorier, hem doende contentement, *ende* tzelve billet leverende Inde handen vande bierwerckers daertoe ghestelt & gheeedt, eer anderstont dat zy huerlieden bieren zullen lichten, In tonnen ofte vaetkens vutter brauwerien, op de boete van 3 £ p van elcke tonne, halfve ofte vatken groot ofte cleene, naer den vutwyzen vande *voorseide* eerste statuten, Verbiedende Wel sterckelick alle de brauWers & brauWighen vande stede haerlieder cnaepen, dienstmaerten vanden huuse & andere, eenighe bieren te leveren, ofte laeten Wercken,

49 vo draeghen ofte voeren, vut haerlieder brauWerien ofte huuzen, tzy by tonnen, halfve vatkjens, kitten ofte andere maten ten behouwe vande Weerden ofte voor tghemeente, Dan ziende danaff billet vanden Thresorier Inden handen vande bierWerckers die tzelve billet ghehouden Werden, aldaer te tooghen, op ghelycke boete van 3 £ p van elcke tonne, halfve vatken (,) kitte ofte andere mate, groot ofte cleene, & verbodt van haerlieder ambacht & brauwen den tydt van eenen Jaere, zonder eenighe oogheluuckinghe, dissimulatie ofte verdrach,
Ende bovendien zoo Wie zal connen onderhoiren, vernemen & voordan zekerlick bevinden eenighe bieren ghehaelt ofte ghewrocht tzyne vut de *voorseide* brauwerien, tzy by daeghe, ontyde ofte by nagete, In tonnen, vatkens, kitten ofte andere maete groot ofte cleene zonder billet alsboven, Tsy byde voorschreven bierwerckers, brauers, haerlieder cnapen, huuslieden ofte by andere Wie dat zy, zulcken bevindere & aenbrynghere zal hebben Winnen & proffyceren voor zyn debvoir & te kennen gheven t'elcker reyse de somme van vyfftych ghuldenen van XL s p tstick, ten laste vanden brauWere, weerd, tappere ofte andere Insetene halff *ende* halff, Ende die tzelve bier In dier voughen zal haelen, Wercken (,) Draeghen ofte voeren vut den voorschreven brauWerien, Wert ghepuniert met openbaere gheesselynghe, ban ofte andere arbitraire correctie, & amende pecuniaire ter discretie vanden Juge, Ende dit boven t'disposityff vande voorschreven eerste cueren & statuten
Ordonneerde nietmin de voorschreven bierWerckers, terstont naer tWercken & Indoen vanden *voorseide* bieren de billetten te leveren ten

50 ro huuse vanden contrerolleur, zonder die onder hemlieden te houden eenen dach ofte langhere, Op pene van destitutie van haerlieder dienst ende eedt, Ende voorts punitie arbitraire & proffictable amende ter discretie vander Wet, daertoe hemlieden verbiedende, zelve voor de Weerden, tappers ofte voor t'ghemeente, van nu voordan eenighe billetten te haelen ofte lichten vanden Thresorier, op ghelycke destitutie, punitie & amende
Laetende haelen & lichten vanden voorseiden Thresorier ofte doen haelen & lichten de zelve billetten, by de ghone die de bieren van doen zullen hebben
Actum ter Camere van Wette den xviiij^{en} Julij 1595, Ende ghepubliceert ten bretesque tsondaechs den 23 der zelve maendt & Jaere
Andermael ghepubliceert by laste vande Wet, den 6^{en} Novembris 1595
Item den iiiij^{en} Januarij 1596
Item den xxij^{en} Decembris 1596
Item den xxvj^{en} Octobris 1597

50 vo Gheconsidereert byden heere, Burghmeesters & Schepenen deser stede de groote liberteyt & onstichtinghe daghelicx meer & meer gheschiedende deur den dranck vanden ghebranden Wyn, zonderlynghe op zondaeghen, heilichdaghen & andere van abstinentie, op Welcke Daeghen een yghelick ghehouden es hem te gheven tot duechdelicke Wercken, frequentatie vanden dienst des heeren, & t'ghehoir van zyn heylich Woordt ter predicatie, naer den heesch & ghebodt van onse Moedere die heilighe Catholicque Christen kercke hebben van nyeulx verboden & verbieden Wel expresselick by desen, conforme die oude cueren & statuten deser stede Dat niemant Wie dat zy, vercoopende de voorseide ghebrande Wynen voor t'ghemeente by muddekens, halfve, meerdere ofte mindere maete, hem en vervoordere op de voorseide zondaghen, heylichdaghen ofte oock andere tzy marctdaghen ofte Werckedaghen, langhere te venten den zelve gebrandenWyn, dan t'snuchtens tot den ix hueren op de boete van 3 £ p, te verbueren byden coopere & vercoopere, die bevonden Wert de zelve neghen hueren te overtreden, Wanaff tbeslach doen zullen d'Officieren & dienaeren vanden heere, die de zelve boete zullen applicquieren thaerlieder proffycyte Midts t'derde den anbrynghere dies bevindende

Ende omme t'zelve te bet & met meerdere commoditeyt te moghen achterhaelen hebben Inschelickx verboden & verbieden Wel sterckelick by desen, Datmen De voorseide ghebrande Wynen voordan niet en sal moghen vercoopen In huusen, nemaer sal een yghelick die ghehouden Wesen te venten opde marcten ofte openbaerlick, opde straeten, Op pene vande voorseide boete, & verbodt van tventen vande voorseiden ghebranden Wyn den tydt van eenen Jaere, Zonder eenighe oogheluyckinghe ofte verdrach
Ordonnerende de voorschreven Officieren & dienaeren vanden heere, daertoe te Doene vuterste Debvoir van beslaeghe Op tverbandt van haerlieder eedt

(In ander handschrift:) Ghepubliceert tvoorschreven den viij^{en} Novembris 1605

Ende zoomen bevindt de grieveelicke schaede voor desen ghedaen by diverssche landtslieden & zonderlynghe byde vremdelynghen te lande & ontrent de bosschen Woonende, Int affhauwen vande plantsoenen, & tailen van elsten, hemlieden niet toebehoirende, Welck hout zy stoutelick applicquieren thaerlieder proffycyte, Weeren vut de bosschen ende openbaerlick bringhen ter vente met vaerden, t'selfs ontvremden de mutsaerden & ander ghebonden ofte ghemaect hout vut den elsten, omme te

vercoopen, hebben Inshelicx & van nyeulx Wel expresselick verboden, conforme de voorghaende statuten daerop ghemaect, ende te meer stonden alhier ghepubliceert, dat niemant hem en vervoordere van nu voorts Inde bosschen ofte elsten eenigh hout aff te cappen ofte hauwen, hem niet toebehoirende, Opgheleyt te zyne In stricte vanghenesse, & ghecorrigiert te Wesene met gheesselynghe & ban vut den lande van Vlaenderen, als van oopenbaere diefte (,) Ter discretie vande Juge,
 Ende zoo Wie alzulck hout zal bringhen te coope by vaerden (,) ten halse ofte anderssins, buten ofte binnen baillen (,) Wert ghestrafft met vanghenesse & arbitraire correctie, naer de merite vande zaecke, & ter discretie alsvooren, boeten de verbuerte vande zelve houtte ende boete van 3 £ p by den coopere
 Lastende de voorschreven Officieren, dienaeren vanden heere, & die vande Ackerschade, daerop te nemen ghoed regard, op tverbandt van haerlieden eedt
 Actum ter Camere, den xx^{en} Aprilis 1596, Ende ghepubliceert ten bretesque der voorschreven stede van Poperynghe, Tsondaechs den xxj^{en} der zelve maendt
 Andermael ghepubliceert t'sondaechs den 28^{en} Aprilis 1596
 vernyeut by publicatie ten bretesque den xxij^{en} Martij 1598

51 vo Gheconsidereert byden heere, Burghmeesters, Schepenen & Raeden deser stede, de JeghenWoordighen **benauden tydt vanden oorloghe, dierste** van alderhande leiftoghten & den val vande principale neiringhe & trafycque vande stede, daertoe de groote liberteyt & desordre van tghemeente, ghelyckende eene generale coustume Int houden vande bruudloften, festynen & maeltyden vande kerckghanghen vande vrouWen vuten kindsbedden, hebben gheordonneert, ghestatueert & verboden, ordonneren, statueren & verbieden Wel expresselick by desen, dat gheene Insetene nietmeer buten dan binnen de baillen Wie dat zy, voordan en zullen moghen houden verghaderinghe van bruudloften, breedere ofte meerdere dan van twaelff paer volcx, ghenode & ghistende (?) persoonen, zonder gheslep ende kinderen, ofte anderen noodeloos volcke, Op de boete van 6 £ p van elck paer volcx, Dat bevonden Wert aldaer boven tvoorseyde ghetal van tWaelve, danaff De tWee Deelen ten proffycyte vande ghemeenen aermen Inden disch van Sinte Bertins, ende tderde deel ten proffycyte vande anbrynghere, Lastende den dienaeren vanden heere aldaer present Dies te nemen zorghvuldich toezicht, op tverbandt van haerlieden eedt, dat oock vande zelve bruudloften gheene langher maeltyden ghehouden en Werden dan van tWee daeghen, Te Wetene vander bruudlofdaeghe ende des anderen Daechs, zonder te continueren ofte houden verghaderynghe vanden derden daeghe op De voorschreven boete van elck paer volcx ende te bedeelen alsboven, Welck ordre van xij paer volcx onder mannen & vrouWen zonder meer zal onderhouden Wesen In alle verghaderinghe van kerckghanghen & festynen ende zonder gheslep alsboven opde zelve boete ende te bedeelen alsboven, zonder eenighe dissimulatie ofte verdrach

52 ro Item ende overghemerckt de continuance vande dierste vande graene, behouvelick tot den nooddurst van tgenerael ghemeente Int backen vanden broode, Ende daertoe byden zelve heere, Wet & Raed gheconsidereert allessins van noode t'zyne zorghvuldighen toezicht, Jeghens de consumptie van rogge & terWee Inde brauselen van biere, conforme den placaten Sconinckx onsheeren, daerop ghemaect ende alhier voor desen ghepubliceert, hebben ghestatueert & Wel sterckelick verboden, statueren & verbieden Wel sterckelick by desen, Dat van nu voordan gheene brauWers ofte brauWerighen, zullen moghen verbrauWen eenighe tarwe ofte rugge In haerlieden

bieren, ofte tzelve graen te minghelen In haerlieden moulten, op tverboodt van haerlieders ambacht den tydt van een Jaer, & boete proffycetable ter discretie vander Wet, Ende overghemerct De consciencien van alle Justicierien & Officierien belast zyn byden Inhouden vande *voorseide* placaten *Sconinckx* ons heeren, te procureren & voorziene, *Metghaeders* te ordonneren & statueren alle dat zy noodich bevinden, *omme* de aerme ghemeente te *verschoonen* & soulagieren, Jeghens de *voorschreven* consumptie & slete vande *voorseide* graene van tarWe & Rugghe Inde brauselen van biere, zoo belastmen van Weghen alsboven, Den dienaeren vanden heere & andere In eede beslach vermoghende, te nemen zoorghvuldighen toesicht, Inde graenmarct & elders, op den coop van graene, die de brauWers zouden bestaen te doene, boven dat hemlieden behouft ofte van noode es, Ter slete van haerlieders broodt van ghelicken zonder eenighe oogheluyckinghe ofte *verdrach*

Actum den xxij^{en} Octobris 1596

- 52 vo **Burghmeesters & Schepenen** considererende dat d'Incompste & logement van de **drie compaignien SpainJaerden alhier houdende garnisoen** zouden moghen causeren groot Interest ten ordinairien Incommen vande assyze & Rechten vande stede, Ter cause vande liberteyt van tghemeente, lichtende de bieren by vaetkens, kitten, kannen ofte andere maeten vut de brauwerien, zonder te betaelen Trecht vande stede, hebben gheordonneert & ordonneren by desen te doene de herpublicatie vande cueren & statuten daerop ghemaect byden heere (,) Wet & Raedt (,) zooWel vanden xvij^{en} In hoeymaendt 1595, als vanden xvj^{en} Novembris 1593
Met expres bevel van *dezelve* strictelick te onderhouden

Ende omme te furnieren an tvoorschreven garnisoen haerlieden toestaenden dranck, zonder tlast vanden assyze, hebben toeghelaeten JAN DE BACKERE In een quartier & de Weduwe van ANTHEUNES CORTYL In anderen quartiere te venten grootbier van zes ghuldenen de tonne, ten pryse van vyff grooten den stoop, ende cleenbier tot een blancke den stoop, voor de *voorschreven* soldaeten ende gheene andere Verbiende Wel expresselick alle de brauWers & brauWerighen vander stede, haerlieden cnaepen, Dienstboden & andere vanden huuse, eenighe bieren te venten ofte leveren voor gheldt ofte ghifte den *voorseiden* soldaeten, haerlieders paigen ofte vrouwen, Ofte oock de ghemeene Insetene deser stede, Wie dat zy (,) op de boeten & amenden byde *voorschreven* cueren & statuten ghedisponneert, *metghaeders*

- 53 ro tverbodt van haerlieders ambacht, den tydt van eenen Jaere ende bovendien vande myze van vyffich ghuldenen daerby ghevoucht, Verbiende van ghelycken den *voornoemde* Jan de backere & Weduwe yemandt anders eenighe bieren te venten dan voor de soldaten, haerlieders Capiteynen, Vrouwen & paigen, op de boete van 3 £ p van elckde canne ofte andere maete groote ofte cleene, dies bevonden zynde, tbier & kannen ofte andere maete verbeurt, ende op tverbodt van haerlieders tappen & venten, Alle tzelve zonder eenighe dissimulatie, oogheluyckinghe ofte *verdrach*
Actum ter Camere den xx^{en} Decembris 1596 Ende ghepubliceert ten bretesque den xxij^{en} der zelve maend

In conformiteyte vande voorschreven cueren & statuten, ghemaect op d'indoen & venten vande Wynene & bieren, ende alhier ghepubliceert, Den xxij^{en} der voorleden maendt van Decembre, Zoo es Iterativelick verboden van Weghen den heere & Wet, dat niemant Wie dat zy, Weerdt, Weerdinne ofte andere Insetenen buuten ofte binnen baillen, hem en vervoordere In te doene eenighe vatken, tonnekens ofte flasschen van Wyne ofte biere, zonder alvooren te haelen billet vanden Thresorier ende trecht te

betaelen, Daertoe staende, op de verbeurte vande zelve vatkens ofte flasschen, Wynen & bieren, Ende boete van 3 £ p, Daertoe staende, Ende zoo waer brauWers ofte brauWerighen bevonden Werden ghelevert thebbene ande Weerden ofte andere Insetene eenighe bieren In tonnen, vatkens, kitten (,) kannen ofte andere maete op tprytext van tlogement van soldaten

53 vo zonder billet alsboven, zullen vallen Inde helft vande myze van L ghuldenen ende verbodt vanden ambachte, den tydt van eenen Jaere Ende den Weerdt ofte huusman in dandere helft vande voorschreven L ghuldenen, zonder eenighe oogheluuckinghe, compositie ofte verdrach

Ordonnerende den Officieren & dienaeren vanden heere, daerop te nemen zorghvuldigher toezicht, Ende aucthoserende alle andere In eede ofte Wie dat zy danaff t'beslach te doene ende vande voorschreven verbeurte van L ghuldenen te proffyceren, conforme de voorgaende cueren & statuten, zoo Wel ten laste vande Weerden als Insetene

Nemaer alle Die logieren thaerlieder huusen ofte elders eenighe soldaten, zullen de Wynen & bieren ghehaelt Wesen voor de zelve soldaten, Inde huusen vande Ammonitien, ende elders niet

Item dat gheene InWoonders hemlieden en vervoorderen, te vinden, zitten, Drincken & theeren Inde voorseide huusen van ammonitien (,) tzy In ghelaghe ofte anderssins, op de voorschreven boete van 3 £ p van elcken persoon ende arbitraire correctie Ter discretie vander Wet, Wanaff tbeslach & tproffyct vande boete zal competeren een yghelick des bevindende

Actum ter Camere ,den iiiij^{en} Januarij 1597 ende ghepubliceert den v^{en} der zelve maendt

Gheconsidereert byden heere (,) Burghmeesters & Schepenen de dierste vande taruWe & andere graene, daghelicx verhooghende ende de Liberteyt vande brauWers des
54 ro nietJeghenstaende continuerende haerlieder groote bieren met employ & consomptie van taruWe, contrarie De placaten Scooninckx onsheeren & de statuten deser stede ter provisie van dien ghemaect, ende ten diverssche tyden alhier ghepubliceert, hebben tzamelick gheordonneert, gheresolveert & verbooden, ordonneren, resolveren & verbieden Wel expresselick by desen, vut aucthorisatie vanden disposityff vande voorschreven placaten, dat voordan ende naer de publicatie van deser gheene brauWers ofte brauWerighen hemlieden en vervoorderen te brauWen bier van xvijj £ p de tonne, hoogheren ofte minderen prys, dan alleenelick van xij £ p de tonne & daerondere, op de myse van L ghuldenen van elcke brauste, het bier verbuert & verbodt van haerlieder ambacht van brauWen den tydt van eenen Jaere, Onderhoudende bet voorts de voorgaende statuten ghedecreteert, op tverbodt van tverbrauWen van taruWe In haerlieder moultten op de penen & amenden Daertoe staende,

Ordonneren d'Officieren vanden biere & broode hemlieden hiernaer te regulieren In stellen vanden prys vande bieren, Ende d'Officieren, Sergeanten & dienaeren vanden heere & andere des machtich Daertoe, zorghvuldich toezicht te nemen (,) beslach & verbodt te doene, naer dvutWyzen van desen (,) zonder eenighe oogheluyckinghe ofte verdrach, Ende Indien eenighe brauWers voor desen eenighe bieren ghebrauWen hebben vande voorschreven hooghen pryze thaerlieder brauWerie noch wesende, Ofte eenighe Weerden ofte Weerdinnen thaerlieder huuse ghelicke bieren hebben alsoch niet ghevent, dat zy tzelve te kennen gheven ande voorseide Warandeerdere vande

bieren *omme* opgheteekent tzyne & ghevent by de Weerden, Weerdinnen ofte tappers ten pryze by d'officieren vande Warandatie ghestelt, zonder breedere licentie Actum & ghepubliceert den xx^{en} Aprilis 1597

54 vo

54vo Gheconsidereert by den heere, Burghmeesters, Schepenen & Raeden deser stede van Poperynghe de cleene gheneghentheede diemen bemerckt Int ghemeente totter frequentatie vande kerckenDiensten, zonderlynghe op hoochdaeghen, zondaeghen & heylighe daeghen die een groot deel van volcke niet en onderhoudt met zulcke devotie, eere & ghehoorsaemheyte als in de ghebooden onsheeren Godt almachtich *ende* ordonnantien van onze moeder de heylighe Catholycke & Apostolicke kercke *ende* Placaten van hemlieden hoocheden (,) ter grooter onstichynghe vande goede *ende* godtsvruchtighe Liederen, ende waer deure men lichtelick zoude *verwecken* de Gramschap ons voorseits heeren Godts In dezen benauden tyt (,) daer toe ghehadt thebben goede *ende* vruchtbaeryghe *vermaen* vanden Eerweerden heere & gheestelicken Vader myn heere den Bisschop van ypre *ende* de pastooren vande prochiekercken deser stede thebben ghemaect, gheraempt & ghestatueert, maecken, raemen & statueren by dezen voor ghedeurich statuut & decret de pointen & artyckelen naervolghende

56 ro Eerst

Dat gheen drapiers, wevers, Cammers, vulders, huudeveters, temmerlieden, metsers, Deckers, smeeden, schoemaeckers, parmentiers & dierghelicke ambachtslieden en zullen moghen wercken op sondaeghen & heilighdaeghen, telckent opde boete van 6 £ p *ende* arbitraire correctie

ij^{en}

Dat alle Schoemaeckers, Lijdwadiers, meerseniens, Laeckesnyders & dierghelicke Liederen van nerynghe zullen gheslooten houden hemlieden wynckelen *ende* veysteren opde *voorschreven* sondaeghen & heilichdaeghen zonder alsdan eenighe waere ofte goet te *vercoopen*, telcken opde boete van 6 £ p & arbitraire correctie te *verbueren* zoo wel by den coopere als *vercoepere*

iiij^{en}

Dat alle baerbieren zullen van ghelicken haerlieden wynckels houden gheslooten opde zelve zondaeghen & heilichdaeghen *ende* niemant en corten, scheeren ofte baerbieren opde zelve boete & correctie

iiij^{en}

56 vo Dat gheen coopliden, voerlieden, Waeghenaers, wercklieden ofte andere en zullen moghen laeden, voeren, draeghen ofte lossen eenich goet op de *voorschreven* Sondaeghen & heilichdaeghen, op ghelycke boete & correctie wtgheseecken vleesch & visch datmen al daer zal moghen bringhen ter maerct om venten nochtans tot den acht euren & half zonder langhere *ende* voorts naer den goddelicken dienste vande hoochmesse, Sermoene & vespere wel verstaende datmen opden eersten Paesdach, Synxdach, Sacramentdach, kersdach, onser vrouwen dach, half oust & alderheylighen dach niet en zal voorstaen met tzelve vleesch ofte visch

v^{en}

Item dat gheen backers en zullen moghen backen op de *voorseyde* Sondaeghen ende heilighedaeghen, nemaer zullen dat Doen sdaechs te vooren ofte Inde nacht, op de boete *voorseit*, ten Waere by grooten noode , met kennesse & *consente vande Wet*

57 ro

vj^{en}

Item dat oock gheen muelenaers ofte hemlieden dienaers en zullen moghen Laeden, voeren, Lossen, haelen ofte b ringhen met peerden, waeghenen, sleeden ofte ten halse eenich mout ofte ander graen om maelen, ofte thuyt leveren opde *zelve* sondaeghen & heylichdaeghen, ten waere by vuyterste noode van wyndeloosheyt, met kennesse & *consente vande Wet*, op *ghelicke* boete & correctie

vij^{en}

Dat alle brauWders haerlieder Werck zoo beschicken, Dat zy den heylighen sondach niet en belemmeren noch draff ofte bier vutleverden, dat zy oock onderhouden zullen op ander heylichdaeghen, zoo verre dat doenlick is, beschickende voorts opde *zelve* heylighe daeghen haerlieder noodelick Werck met beslooten dueren *ende* zonder hemlieden te *vertooghen* op straeten ofte Int openbaere voor de Liederen In haerlieder Werckcleederen, omme niemant te gheven oorsaecke van ontstichtynghe , op pene & boete alsbooven

57 vo

vijj^{en}

Item dat alle crudeniers *ende* vettewariers haerlieder huuzen & winckelen zullen houden gheslooten, zonder yemandt eenighe waeren te *vercoopen* , op de *voorschreven* Sondaeghen ghedeurende den Goddelicken Dienst *vande* hoochmesse, predicatie & vespere, *zonder* oock buuten den *zelve* dienste yet andert te *vercoopen* dan *eetelicke* Waere *ende* dat oock met gheslooten Wynckelen , op pene alsbooven

ix^{en}

Dat gheen Peerdebeslaggers en zullen moghen beslaen op de *zelve* daeghen dan In noode voor den reysenden man, *ende* houden haerlieder Wynckelen gheslooten

x^{en}

Dan (*sic*) alle andere ambachtslieden ofte andere van neerynghen boven niet ghespecificeert , hemlieden voughen , schicken & reguleeren naar tuutwysen *vande* voorschreven *verbooden* zoo oock zullen doen de lantsLiederen ten regarde van haerlieder LantWerck, dat zy zullen Laeten opde *voorschreven* Sondaeghen & heilichdaeghen *ende* *commen* ten *voorseyden* Goddelicken

58 ro

Dienste, elck In zyne Prochiekercke ten zy In noode en tyde van Oust ter cause van vruchten & hoy , op pene *voorseyt*

xi^{en}

Dat de wynschooders & bierwerckers gheen wynen *ende* bieren en zullen voeren, Draeghen ofte Indoen niet meer by vaetkens dan tonnen, noch oock de herberghiers, taverniers , tappers ofte andere huuslieden eenighe bieren doen wercken byde *voorschreven* bierwerckers ofte andere opde *voorseyde* sondaeghen ofte mesdaeghen tenzy In noode , met kennesse , oorloff & *consente vande Wet* , op pene *voorseyt*

xj^{en}

Dat alle herberghiers, taverniers & bierwerckers gheen wynen ende bieren en zullen voeren, draeghen ofte Indoen niet meer by vaetkens dan tonnen, noch oock de herberghiers, taverniers, tappers ofte andere huuslieden eenighe bieren doen wercken byde *voorseide* bierwerckers ofte andere, opde *voorschreven* sondaeghen ofte mesdaeghen tenzy In noode, met kennesse, oorloff & *consente* vande Wet, op pene voorseyt

xij en

Dat alle herberghiers, taverniers & tappers zullen Inhouden haerlieder vaentkens & teecken van wyn & bier ende binnen den *voorschreven* goddelycken dienst vande hoochmesse, predicatie & vespere gheen volck en stellen noch In haerlieder huusen behouden, nemaer die doen *vertrecken*
58 vo opde *voorseide* daeghen, telckent opde boete van 12 £ p ten Laste vande weerdte ende van elck *persoone* 6 £ p, ten waere den vrenden Lied

xijj^{en}

Dat oock gheene Insetene vande stede, niet meer van binnen dan van buuten baillen hemlieden en *vervoorderen* te wezen theeren, eeten & drincken In herberghen, tavernen ofte tappers huuzen ten tyde van *voorseide* Goddelycke diensten, op de boete voorseyt van 6 £ p elcken *persoon* ende den weerdte dubbel zoo voorseyt es

xijij^{en}

Dat gheene Inwoonders hem en *vervoorderen* te spelen, bollen ofte quarten Inde *voorseide* herberghen, nocte oock wandelen, clappen, zitten ofte houden op maerckten, straeten ofte wycken, bolbaenen ofte andere platsen ten tyde vande *voorseide* goddelycke Diensten ende *voorseide* daeghen, opde boete & correctie alsbooven

xv^{en}

Dat alle de *voorschreven* boeten zullen bedeeft wezen In drie deelen, te weeten Den aenbringhere, Officier ende kercke elck een derde, ende zullen Danoff beslach hebben Den Baillij, Ampman, dienaers vanden heere & alle andere officieren In eede beslach *vermoghende*
59 ro

xvj^{en}

Reserverende ter discretie vande Wet alle kennesse ende senten opde *voorseide* poincten ende articten In tyde van noode, ende die te disponeren als naer redenen

xvij^{en}

Lastende voort ende *vermaenen* wel expresselick alle vaeders (,) moeders (,) voochden (,) meesters & vrouwen huerlieder kinderen (,) weezen (,) cnaepen, Dienstbouden & brootaeten te schicken ter kercke ende goddelicke Diensten metghaders te zenden *ter* schoole ende cathechisatie diemen alle zondaghe zal onderhouden ofte omme onderweezen te zyne In ons heyligh kersten ghelove, Dienst ende vreeze Godts (,) op pene van alle deffaulten by hemlieden te *verandwoorden*

Laetst ghepubliceert ter bertecke deser stede den xj^{en} februarij 1596
Andermael ghepubliceert ter bresque den V^{en} decembris 1610
(in ander handschrift in de kantlijn:)

ghepubliciert ter bretesque van poperinghe van het ____ 55 v__ tot ende begrepen 59
recto desen 7^{en} februari 1700

59 vo Ampliatie vanden voorseiden statute ghemaect ende
ghestatueert by myn heere den Proost wtter name vanden
heere (,) Wetten (,) Raeden & notable
Den XXJ^{en} februarij 1639

Men verbiedt aen alle kijnderen te spelen op sondaghen ende ander heilighdagh
ghedeurende de hooghmisse ende de vespers publijckelick opde marcten (,) straeten
ofte kerckhoven deser stede, opde boete van twaelf schelle parisis te verhaelen opde
ouders vande zelve kynderen (,) vooghden ende andere die hebbende in t'bewet ofte
met het afnemen vande hoeijkens vande gonne in t'spel bevonden zynde met eenighe
Instrumenten daertoe dienende ende by hemlieden te wercke ghestelt

Ghepubliciert ten bretescque der stede van Poperijnghe t'sondaeghs den
27. februari 1639 Toorconden bij ordonnantie BEKE

60 ro
t.e.m. *Blanco*
69 vo

70 ro **Statut rakende de Weeserie**

Ter vergaederynghe van Myne heeren den Bailliu (,) Burghmeesters, Schepenen &
Raeden deser stede van Poperynghe, es by hemlieden ghezaemdelick gheordonneert
ende ghestatueert zoo zy ordonneren endestatuieren by desen, dat van nu voorts aane
alle weduwaers ende weduwen zullen ghehouden wezen binnen drie maenden naer het
overlyden van hemlieder mannen ofte vrouwen deel ende partaigie te maecken (,)
sluuten ende arresteren Jeghens hemlieden kynderen vanden ghoede bevonden ten
sterfhuisse van vader ofte moeder overleden (,) voor Deelieden daertoe behoirelick
gheeedt, naerdien de zelve weezen alvooren voorsien werden van vooghden tot
observeren van hemlieder recht naer coustume In ghelijcke zaecken gheobserveert,
Ende dat upde boete van zes ponden parisis, ende tzelve niet volcommende binnen
andere drie naervolghende maenden zullen verbueren dobbel boete ten proffycyte
vanden heere

Welcke vooghden schuldich ende ghehouden zullen wezen ter naerste weeserie
daernaer volghende (,) te weten Sdonderdaeghs, Svrydaeghs ofte Tsaterdaeghs naer
Paesschen de ghoedijnghe de zelve weezen vervallen ende ghesuccedeert, tzij van
vader (,) moeder ofte andere over te brynghe by pertinenten deellooten gheteect
by twee Deellieden ten minsten, ende
70 vo die te Weezeboucke te doen teeckenende ende Registreren present Wetten upde boete
van zes ponden parisis ende tzelve niet vulcommende binnen zes weken daarnaer
zullen verbueren dobbel boete ten proffycyte alsvooren

Toedien zullen oock alle vaders ende moeders ende vooghden van weezen
gheduerende de voornoemde drie daeghen ghehouden zijn te doceren ende prosteren
suffisanten ende echeanten zekere voor de Catheilen ende pennynghe vande zelve

huerlieder weezen *ende* dat upde boete van iij £ *parisis* ende *tzelve* niet volcommende binnen zes weken daernaer, up dobbel boete ten proffycyte alsvooren

Ordonnerende voorts alle vooghden van weezen Jaerlicx Smaendaeghs, sdijsendaeghs ende swoensdaeghs naer de vrije Jaermarckt deser stede Rekenijnghe (,) bewijs ende Reliqua te doene voor den Oppervooght ende Schepenen voornomt van alzulcke handelynghen ende administratie als zij vander ghoedynghen vande *zelve* wezen zoo Int ontfanghen als vutgheven ghehadt zullen hebben *verifierende* de *zelve* Rekenijnghen met *pertinente* documenten *ende* bewijs ten contentemente van Wetten, overlegghende ten *zelve*ne fijne twee schriftelicke rekenijnghen wanaf deene zal blijven onder den oppervooght *ende* Schepenen ende dander onder de *zelve* vooghden, *ende* dat op de boete van iij £ *parisis* ten laste van elck vooght ten proffycyte vande voornomden heere

- 71 ro Item zullen oock de *zelve* vooghden sdonderdaeghs daernaer ghehouden zyn hemlieden te *presenteren* voor den heere *ende* Oppervooght ter *presentie* van Schepenen ter *zelve*re wezerie opde boete van iij £ *parisis* ten Laste van elcken vooght *ende* ten proffycyte alsvooren

Ende up dat van nu voorts eenen zekeren ende ghearresteerden voet mach ghehouden *ende* gheobserveert zijn Int Regardt vanden Loon ende sallaris vanden Greffier deser stede voor tRegistreren vande goedynghen